

desitja unes bones festes als seus amics.

El nou govern de Catalunya

S'ha planejat la crisi i s'ha resolt la crisi. Val a dir que ni una cosa ni altra no han interessat gaire al públic. Tot allò que és massa previst no apassiona. I aquesta crisi era un mer tràmit; no significava res i es sabia per endavant com es resol·lria. No ha tingut pena ni glòria.

Ja tenim govern. Arriba a punt, perquè hi ha feina. Només amb la petita interinilitat que hem sofert s'ha vist clar com tots els serveis públics del país es relaxaven. L'espectacle dels atracaments a diari

la pena de fixar-se que la major part dels pacifistes que hi ha al Parlament són de les dretes monàrquiques; és a dir, que són aquells senyors que tenien la culpa del pasat militarisme i que ara troben poc blanca la mateixa coloma de la pau.

Venen, després, e's radicals. Aquests, simplement, cerquen, a cada qüestió que es presenta, de trobar un projectil per esmicolar el govern, al qual no és cap secret que volen succeir en el poder; i ho volen amb deliri: ahir era l'Estatut, avui són els mi-

Els Dijous — Blancs

A jutjar pels títols de les obres, al Premi Iglésies hi ha anat a parar tota la producció escènica catalana concebuda sota el signe d'Ibsen i del ruralisme.

Seria de desitjar que entre les altres conseqüències del primer Premi Ignasi Iglésies hi fos comptada aquesta: que d'ací endavant cap comedïgraf inèdit no servís la il·lusió que guardava escapa l'obra genial, capaç de salvar el teatre del país. Sotmeses que han estat totes al judici d'uns homes responsables, aquests han acordat que la comèdia millor era una obra de Sagarra sancionada ja pel públic. I que l'altra obra que li seguia en mèrits — original de Soldevila — havia també estat representada amb èxit.

Si el veredict del Jurat fos capaç d'alligomar els autors inèdits, hauriem liquidat una remora per a la normalització del teatre català. No són pas boires nòrdiques ni clíxés rurals el que aclarirà l'escena nostra.

Cal que el nostre teatre s'encari amb la realitat, si és que vol injectar-se una mica de força vital, almenys la que cal per a fixar l'atenció del públic que deserta de les nostres sales. Teatralment, vivim de records. Pesen damunt de l'escena uns morts gloriosos, bons per a reverenciar, però no pas per a ésser desenterrats amb la freqüència d'ara. Cal que ens avenim a considerar objectivament els primitius del nostre teatre, i a valorar-los amb honradesa i sinceritat. Fer-ne mites, no; perquè un mite té sempre una funció d'exemplaritat, i nosaltres no podem pas demanar als renovadors del nostre teatre que s'inspirin en unes obres que no sonen amb autèntic dring d'immortalitat.

El teatre català — com la literatura i l'art en general — ha patit de la projecció política. Fins i tot aquelles comèdies que semblaven més allunyades de tota intenció política, complien una altíssima missió patriòtica: la de revaloritzar l'idioma.

En tot moviment de recreació abunda més, sortosament, l'entusiasme que no pas el sentit crític. La crítica, per a créixer, necessita emparar-se al voltant d'una obra sòlida i reeixida. Comencem avui, a Catalunya, a posseir algun crític literari i poètic de solvència. Ni de prop ni de lluny sabem veure aquell crític teatral que en d'altres països exerceix la missió complicada i necessària de destriar i orientar. Per això, tants i tants exaltadors gratuïts, sense cap altre bagatge que llur bona fe patriòtica, ens han fet passar gat per llebre i han elevat als núvols autors teatrals, el valor intrínsec dels quals no puja gaire amunt.

Naturalment que si els nostres dramaturgs morts i gloriosos són responsables de llurs obres, no ho són pas de les conseqüències d'aquestes. Del fet que avui visquem encara de les minses deixalles del seu geni, no cal pas culpar-ne a ells, sinó als seus hereus, que no han sabut continuar l'obra, de l'única manera que una obra primària pot continuar-se: superant-la.

Enterrem els nostres morts i procurem congratular-nos amb els vius, que són els qui ens han d'omplir les sales d'espectacle i els qui han d'assegurar una vida normal i digna al nostre teatre.

Si la llicència d'aquest primer Premi Ignasi Iglésies se l'haguessin apresca molts dels autors que hi han concorregut, només que per a convèncer-se que no reindissin, ja que el nostre teatre pot passar-se perfectament de llurs produccions atrotinades; si la llicència aquesta no calgués en el buit, podríem estar satisfets dels resultats del primer any. Fora la liquidació d'una època confusiória. Una neteja indispensable per a poder construir amb una mica de decorum.

ANDREU A. ARTIS

MIRADOR INDISCRET

Conseqüència

Quan el Parlament discutia la conveniència o no conveniència que els diputats prometessin llur càrrec, el senyor Rovira i Virgili, informat de què anava, digué a un col·lega seu:

—A mi, el prometre no em fa res. Darrera seu es sentí un sospir fondíssim. Havia sortit de la boca d'un ex-redactor de La Nau.

Ja volia dir

Quan la minoria del Partit Catalanista Republicà baixava de l'estrada presidencial després de prometre el càrrec de diputat, esclatà una gran ovació en la sala. El senyor Lloret es guaità tot sorprès els diputats i — recordant alguna sessió anterior — digué tot desconcertat:

—Ara sí que no sé on sóc! Però quan arribava al seu escó, s'adonà que l'ovació anava dedicada al senyor Macià, el qual havia promès el càrrec darrera seu.

Matisos

El primer dia en què prometeren els diputats, la minoria socialista, que s'havia declarat contrària a la promesa, no s'acostà pas a la Presidència per a fer-ho. Però l'endemà, darrera del senyor Serra i Moret, que no hi era el dia anterior, prometen els senyors Comorera i Fronjosa.

Un diputat de la Lliga ho comentà amb aquests mots:

—Ben mirat, el prometre no fa pobre. No sabem exactament qui fou l'autor de la frase. El senyor Ventosa i Calvell, al qual fou atribuïda, la negà, perquè ell — digué —, no havia promès, sinó jurat, fidelitat a la monarquia...

Bona fe

L'illustre doctor Serra i Hunter, diputat de la majoria, moltes vegades es distreu de l'ofici parlamentari, capficat com deu estar en qüestions universitàries i filosòfiques. Per això, quan l'altre dia referint-se al senyor Espanya, digué el senyor Vallès i Pujals: «el meu bon amic i antic correl·ligionari...», el doctor Serra i Hunter comentà ingenuament:

—No sabia que En Vallès hagués militat en els rengles de l'Esquerra.

Treball de tisora

Al sopar en honor de Pompeu Fabra s'asseguraven costat per costat els senyors Bastardes, Pellicena i Romeva, i entre tots tres retallaren els homes de l'Esquerra que era un enamorament. El que més treballava era el senyor Romeva, que com a diputat estava en el «secret» de moltes coses.

Això li permeté dir que En Fontbernat, que s'asseu al Parlament costat per costat del senyor Casanoves, semblava talment un «espantavells» manejat per l'ex-cap de la majoria municipal, tota vegada que a un cop de colze del dantonià diputat, En Fontbernat saltava disparat i engegava una de les seves interrupcions.

Timidesa

El senyor Pellicena en el sopar donat a En Pompeu Fabra, arribà tard; això no fou obstacle perquè el canvi no comencés a servir-li els entreteniments, escamotejant-li però el primer plat. El més greu del cas fou que un altre comensal se li havia emportat el tovalló i el senyor Pellicena, davant el conflicte que per ell representava demanar un altre tovalló, es passà tot el sopar usant les puntes de les tovallons.

Un home brillant

El senyor Col·deforns, diputat de l'Esquerra, té una estampa magnífica. Una barba molt negra i una actitud tota solemne, que recorda vagament Grandi, l'ex-ministre d'afers estrangers de Mussolini. Per a completar la semblança amb el polític feixista, el senyor Col·deforns també és diplomàtic — modestet, val a dir, però, a la fi, diplomàtic —: consol de Letònia a Barcelona.

El dia de l'elecció de President de la Generalitat, hi havia a la tribuna d'honor del Parlament la representació més lluida del cos consular a la nostra ciutat. No cal dir que el senyor Col·deforns cercava àvidament un moment a propòsit per a intervenir i admirar els seus col·legues. De sobte, trobà l'instat just; interrompé un discurs del senyor Duran i Ventosa amb sis paraules:

—A la picota! A la picota! És de creure que una vegada arribin aquests mots sublins al ministeri d'Afers Estrangers letó, el representant d'aquella República a Barcelona serà proposat per a una altíssima distinció!

La reina i el diputat

En un interviu que Domènec de Bellmunt celebrà amb la Reina de les Modistes d'enquany, aquesta simpàtica majestat declarà que els seus tipus d'homes preferits eren els dels estels cinematogràfics Clive Brook, Gary Cooper i Charles Rogers. Això sortí estampat a La Publicitat.

Però allò que el periodista es callà fou l'acabament de la confidència reial. La senyoreta Antònia Arqués digué que malgrat que els tipus ideals fossin els esmentats, també li plaia el jove diputat senyor Joan Casanelles, amb el qual obrí el ball d'honor a Belles Arts. I després — i això sortí publicat — digué que tenia divuit anys i cap compromís...

En Bellmunt va pel món tot cofoi i assegura que s'apuntarà un gran èxit.

L'alcalde agrait

Diada de la Modista. Al ball de nit a Belles Arts, amb temps plujós. Davant la porta d'entrada un nombrós grup de joves, que intenten entrar al local per tots els mitjans menys pel que té real eficàcia: el llurament del duro d'entrada. Els trucs abunden: són diversos els que proven d'entrar amb una invitació de modista, altres pretenen escolar-se en moments de confusió, etcètera. Tot és inútil.

Amb tot això arriba l'alcalde Dr. Aiguader. Algú se n'adona i el grup de tants que fa hores que pren la fresca mentre a Belles Arts ballen de valent, tributa a l'alcalde una gran i espontània ovació.

El Dr. Aiguader comprèn la sinceritat d'aquells aplaudiments, s'atansa al porter i li diu:

—Ja en podríeu deixar entrar uns quants de franc.

—Ho consultaré a la Comissió organitzadora.

Però la Comissió no es deixà enternir i malgrat el truc els que espontàniament han fet de poble han de seguir a la fresca.

Una desgràcia no ve mai sola

Dijous a la nit, en complicitat amb la Filharmònica de Barcelona, Aurea de Sarrà i Ambrosi Carrion col·locaren el seu disc als escassos concurrents a la sala del Palau de la Música Catalana (el Parc Güell de la Música Catalana).

Feia una nit terrible que invitava a quedar-se a casa adhuc els «serenos» i per si això fos poc, al costat del Palau, mentre la senyora de Sarrà feia drama, es cremava una impremta. Afortunadament per la recitadora, l'hemicicle del Palau estava net d'obstacles i no tingué ocasió d'entrebarcar-se com és en ella costum. Val a dir, però, que en aquesta ocasió Aurea de Sarrà no portava cap dels trenta set vels que són del seu ús exclusiu quan balla... Això sí, igual que les cupletistes amb decorat propi, tregué un vestit diferent per cada poesia que recitava.

El yo-yo d'En Viladomat

Quan l'escultor Viladomat va saber oficialment que li havien atorgat les vint-i-dues mil pessetes del premi del monument a Pi i Margall, li mancà temps per a anar a comprar un yo-yo. Però no un yo-yo qualsevol, sinó un yo-yo de luxe, un yo-yo de nou ric, un yo-yo de duro, en fi!

No cal dir que és una meravella. Cinc pessetes! En Millàs-Raurell no se'n pot avenir. És un yo-yo que no falla mai, que tant ruïlla verticalment com inclinat, que fa el looping i corre com una rateta.

En Viladomat n'està orgullós. L'altra nit en què fou homenatjat amb un sopar a la Maison Dorée, volgué, en haver acabat, obsequiar ell, al seu torn, els homenatjats.

—Us faré una exhibició de yo-yo.

Tothom restà admirat.

—On diantre n'has après?—li preguntà el Conseller de Cultura de la Generalitat, senyor Gassol.—T'hi deus haver practicat molt...

—Tot el temps que vaig estar esperant el fall del Jurat—contestà, ràpid, En Viladomat.

Es cert; si bé amb un yo-yo de menys categoria. Amb el que assajava aquells dies d'angúnia, no hauria fet l'amic Viladomat tantes filigranes.

També és cert que, de moment, el senyor Gassol parlà d'aprofitar l'escultor Viladomat com a mestre de yo-yo per als infants de les escoles...

Els representants de la República en la reunió del traspass de serveis a la Generalitat

n'és el símptoma més visible. Però arreu passa el mateix; sinó que els lamentables resultats no tenen una veu tan cridanera. I, a la veritat, ens fa tot l'efecte que la Generalitat, davant d'aquest afluiament general, s'ha produït amb una indecisió que és de creure que no continuarà més temps. Hem viscut molts dies sota l'excepció que certes coses passaven perquè encara no s'havia aprovat l'Estatut. Després, perquè no s'havia constituït el govern definitiu. Mai no hem pogut observar en els homes que integraven el partit dominant a la Generalitat cap neguit i cap frisança de governar i d'endeçar les coses. A Madrid potser s'haurien d'aplaudir massa de llur falta d'esperit de transgressió i d'iniciativa. Cap excés de zel. Han estat obediets i sense impaciències de governar, de dirigir. Per quan veïem que s'escandalitzaven si algú deia «l'Estatut que han donat a Catalunya», en comptes de l'Estatut que s'ha reconegut a Catalunya», trobàvem la indignació d'algun sector de l'Esquerra força artificial; car l'un ho deia, i deia mal dit, però ells feien com si fos això, com si l'autonomia no pogués funcionar fins que de Madrid estant diguessin «arar». I feien mal fet.

Aquesta inactivitat i aquesta manca d'esperit d'iniciativa esperem que s'esmenaran: la situació bé ho exigeix. I no s'hi valdria a fer servir les sessions del nostre Parlament per a discutir-hi trivialitats i bajanades, com és ara aquesta batalla burlesca entre el senyor Duran i Ventosa i el conseller — aleshores dimittit — senyor A. Xirau. La Veu de Catalunya, en un solt, troba genial la maniobra del seu diputat. L'Opinió, La Humanitat i La Rambla troben la resposta del senyor Xirau digna d'Epaminonda. Ni una cosa ni l'altra; tant les traves del senyor Duran i Ventosa com les vehemències ingenuïtats del conseller ens semblen desplaçades i ridícules. Malament aniríem si el Parlament de Catalunya hagués d'ésser això. És de desitjar que les oposicions faran una labor més digna que tirar peles de taronja perquè hom hi ensopegi; quant al Govern i la majoria, s'abstindran de secundar, donant-los importància i font-hi tavora, les maniobres baixes de sastre de la Lliga. L'interès de Catalunya ho exigeix, i l'opinió (amb minúscula) sabrà castigar aquells polítics que en moments de tanta importància es reduïssin a promoure qüestions tan fútils i a parar paranyes tan visibles a propòsit de qualsevol avinentesa. El país espera honorabilitat i consciència de banda dels seus representants.

Entretant la política general de la República ha vist aquests dies dos esdeveniments de ressonància: l'aprovació del nou pressupost de guerra, i l'amenaça que hi ha d'una vaga ferroviària.

Parlant del primer, el considerarem des de dos aspectes:

a) La qüestió dels armaments pròpiament dita.

b) Maniobres polítiques aprofitant-se de la qüestió.

Tocant al primer aspecte, no cal dir que MIRADOR s'afirma dins les seves conviccions pacifistes i anti-militaristes de sempre. Reconeixem que més val que l'exèrcit tingui una tasca contínua, que no pas que sigui un reducte d'ociosos vivint a costelles de la nació; un exèrcit eficient no té temps de ficar-se en política; des d'aquest punt de vista el senyor Azaña té raó. Però és innegable que Espanya cal que tingui l'armament just de defensiva, ja que no ens interessa gens assolir la consideració de potència militar, amb tots els annexos tràgics i ruïnosos per a Espanya.

Pel que es refereix al segon aspecte, val

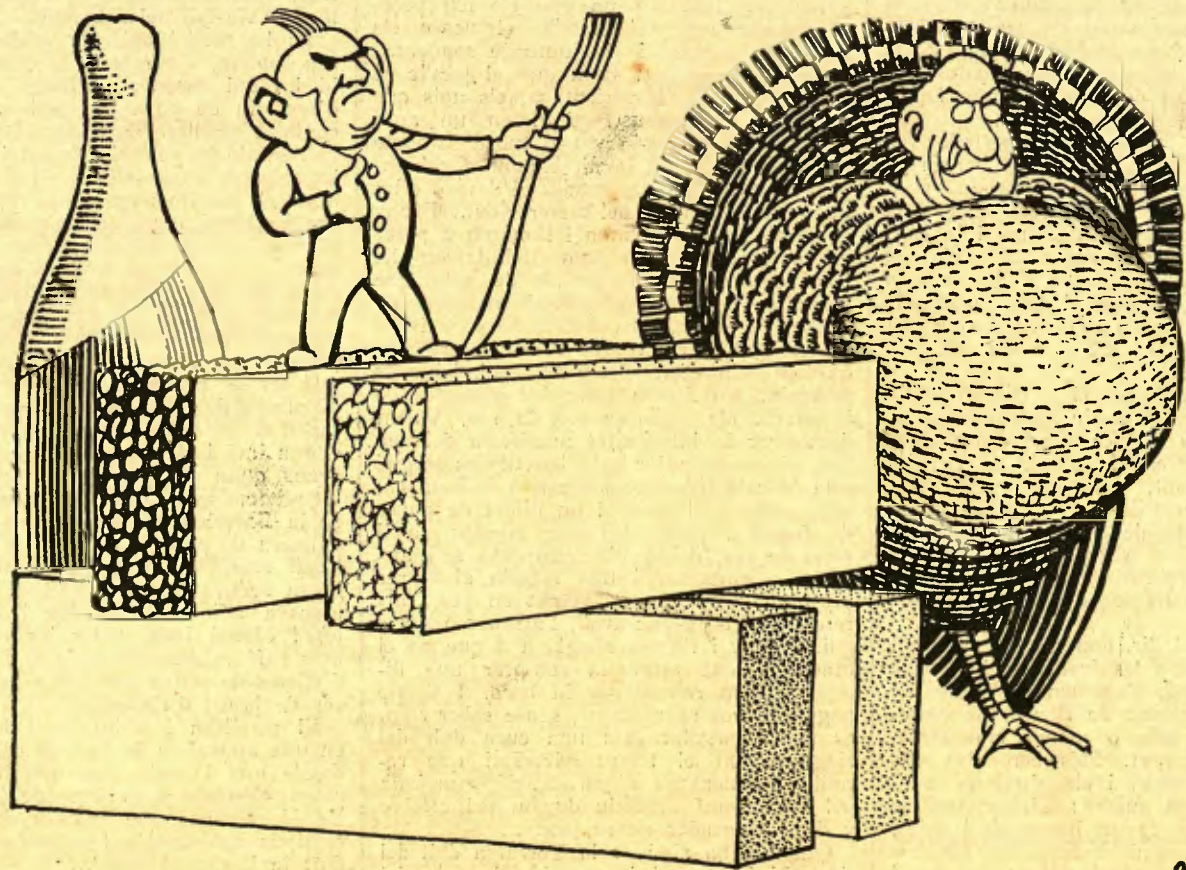
litars. Demà, si a mà ve, serà la qüestió religiosa. Els radicals sempre desapareixen.

A l'últim hi ha un grupet de repatanis que viuen, políticament, de tocar el jazz-band de l'extremisme. Però no compten, i tothom sap perfectament, tocant a ells, de què va.

I és, certament, una llàstima que la qüestió del pressupost de guerra no s'hagi debatut des de més altura; car s'han dit moltes coses que més valia callar i, en canvi, no se n'han dit moltes que hauria estat oportú d'aclarir, respecte l'actitud internacional d'Espanya i les situacions creades novament a Europa.

L'anunciada vaga ferroviària vol ésser el mal de cap del dia. Té un motiu, bé que poc digne, confessable; el desig de la C. N. T., menada per la F. A. I., de posar en un compromís els socialistes; d'obligar-los a reprimir un moviment obrer i de minvar, per tant, llur prestigi damunt la classe obrera. A més d'aquest motiu, tractant-se d'una vaga amb tan poc fonament, n'hi pot haver d'altres de més difícils d'especificar. Només podem dir que l'esperen amb delícia des de certes capelletes anarquistes fins a certs conventicles monàrquics, passant per alguna sagristia radical. Aquesta vaga és d'aquelles que no posen de mal-humor A B C.

Què passarà? Si és que arriba a començar, no passarà res. Vagues així — esclatant en moments de depressió econòmica als ferrocarrils de tot el món — no poden tenir solució favorable sobre el terreny econòmic. L'èxit — si hi fos — s'hauria de reduir a la subversió del règim. Només això. I, per ara, això és impossible. Fet i fet, si el moviment s'inicia, derivarà al fracàs, amb perjudicis del país i sense utilitats de ningú. No creiem que reixi ni com a maniobra contra el partit socialista.

Com imaginaven la República els republicans més rradicals

Entre bastidors de la boxa al Paral·lel

Avesats a no sentir curiositat sinó pel que té lloc de teló endintre, l'espectacle de la boxa no podia pas interessar-nos d'altra forma. La nostra afició a endinsar-nos pertot on les coses es veuen tal com són, ens ha dut a primeres hores de la tarda a la plaça del Teatre.

A primeres hores de la tarda, quan les voreres de la Rambla del capdavant es guarnixen de bevedors de cafè i gotes, de xerraires sense feina i de mandra, es pot veure entre carrer Nou i la plaça del Teatre, com, a peu dret recolzats a les parets del Lyon d'Or o fent rotlló al bell mig de la Rambla, s'estatja un variat mostrari de masques amb el nas trencat i pells de diferents colors formant una veritable gama de fabricant de tints matoroní, des del negre oxidat tapabrus tipus Congo a l'enterrador cafè amb llet del mulat de Cuba i al blanc pur de Centre Europa.

N'hi ha de drets pertot arreu a les voreres o al mig i d'asseguts prenent cafè o bé a les cadires de palla si és a l'estiu. Allò és el mercat lliure de valors de la boxa internacional a Barcelona. Allí es cotitza, hi ha baixes i alces, falses alarmes, empresaris que s'arruïnen o que es fan rics i fins s'especula tal com si es tractés de «colonials», «andalusos» o «metros transversals». Hi ha gent de molt lluny i cares molt estranyes.

Allí, si teniu traça i exploreu un negre sense feina, podreu comprar a bon preu una americana de bon tern tallada per un sastre del barri de Harlem a Nova York, un cronòmetre de precisió d'un rellotger de Londres o d'Oslo o bé tan sols un parell de paperetes d'empenyorament prorrogades sis vegades a l'ex-plaça de Sant Jaume que contenen *efectos personales* variats.

Fins podeu fer-vos pagar un cafetó i un faria si caieu oportú al damunt d'un home que ha fet bones i us feu passar per periodista o fotògraf i l'entabaneu anunciant-li un reportatge de *réclame* del que us convidi. Així aconseguireu fer-nos invitar d'un negre com un *building*, ex-cirabotes d'un dancing de Madrid, que és un valor en alça amb el qual no poguérem arribar a entendre'ns per les confidències que precisament volíem.

L'home que té contracte pren el cafè assegut i fa reunió de xerraires a l'entorn de la seva taula. Quan ha escripturat un combat es presenta a la vorera de la mandra tot mudat, i si és negre porta un pantaló de *rayadillo* i una flor al trau de la solapa que després fan estralls entre els cors equivocats i massa tendres del carrer del Cid cantonada Pere Camps. Llavors l'home contractat que fins ara ha passat desapercebut adquireix relleu i sembla alguna cosa. No és pas poca cosa. És l'home que espera un combat i que aviat podrà pagar els deutes. Que ja és molt.

La bohèmia i el vagabundatge de l'home que boxa encaixa tan bé en el districte V que, sense dir-se res entre ells, tots anaren al mateix lloc a viure i reunir-se i tots s'hi trobaren de mica en mica com si s'haguessin posat d'acord. Així doncs, allí es barregen amb els argentins d'ofici indecís, polonesos, jueus sospitosos i xurma general. Hi ha boxador que viu amb dona. I hi ha dona que treballa per a ells despenant sabates amunt i avall dels carrers cèntrics. Hi ha, també, excepcions. En fi, ja ho veureu, hi ha de tot.

Cadascun és soci d'un club on mitjançant deu rals o un dretet al mes, segons la categoria, pot anar una hora diària a fer el múscul i a rentar-se la pell suada sota una dutxa d'aigua freda del raig d'una regadora moguda per un cordill i sostinguda per la nansa en un clau a la paret. En aquests clubs que existeixen en tots els barris de la ciutat, si hi entreu sentireu una forta pudor agra de transpiració provocada i d'espardanya remolida que us sorprendran des que el vostre nas haurà travessat l'entrada.

Aquests clubs són generalment un soterrani o una quadra, i els de luxe tot al més una dependència de sala de ball o de teatre-cinema, a la penombra i ple de pols. Quatre cordes mal·ligades formant quadro i un sac de sorra que penja del sostre esperant que algú el repiqui. Aquests són els llocs on l'home de la boxa es forma i s'exercita.

A cada bar, taverna o lleteria d'aquest i tots els barris de la ciutat fins als afores, un cartell policromat anuncia cada setmana els espectaculars encontres, on es pot esbrinar el detall del programa, combatents, preus i altres dades de les reunions.

Anem, doncs, al mateix calliu on la gent del cop de puny es belluga i viu. Anem a la vetllada de boxa d'una nit, al Paral·lel...

Són les deu de la nit. És dimecres. El taxi que ens porta deixa les Rondes i surt al Paral·lel. Bategar de lluminàries. Victòria, Nuevo, Café Español, Concert Se-

villa, El Tropicón-Dancing. Bados i música automàtica. Gent que pren cafè. Animació.

Creuem el carrer Nou de la Rambla que aci dos bars li obren pas. Hi ha un munt de gent parada i asseguda. Entre les gorges i l'aspecte de gent mal afaitada que poblen la placeta de l'ex-Teatre Arnau, veiem els uniformes ben cuidats dels *matelots* de l'Aeronàutica que són el *béguin* preferit al Paral·lel de tota dona que s'aprecii.

Ja som al Nuevo Mundo. Seguici de

Un «sonat» camí del ring

vehicles i nois que obren portelles. Cua de gent.

L'amplària del Paral·lel en aquest lloc té un caire de boulevard exterior que encanta. Les xemeneies de l'Electricitat i el veinatge de l'Arc del Teatre donen un aire feréstec a aquest tros d'ex-Marquès del Duero d'avant-Reública. La boxa li dona vida i llum una vegada la setmana. També li dona color. L'europeïtzat un bon xic amb els seus campionats, cartells plens de noms estranys i pugilats apassionats.

Fem cua. Arribem a la finestra lenta i entrem al Nuevo Mundo, la coneguda sala de ball que el diumenge a 'es tardes fa olor de lleixiu i de fregall a força d'omplir-se de cuineries i rentaplats de tot arreu. Tal dia com el dimecres nit, res de fregall ni de lleixiu, la sala ha pres un altre olor. Baf de Sala Wagram de la boxa parisenc. Tuf de fusta acabada de regar. Altre aspecte. Molta gent i, al bell mig de la sala, el ring sota una il·luminació potent.

Som al primer combat. Darrera una vidriera del vestíbul que fa d'entrada, un home alt i gros, amb l'americana descolorada, manís a les butxaques i calienyo entre les dents, està donant un cop d'ull a l'aspecte de la sala. És el promotor. Allò que en circ és l'empresari, en boxa se'n diu el promotor perquè vesteix molt més i dona altra categoria.

El promotor del Nuevo Mundo és el veritable tipus de mastega-cigars del cinema americà. Per promotor no serveix pas tot-hom. Per omplir sales de ball i places de braus fent-hi boxa calen moltes coses: ésser viu; parlar el francès encara que sigui de Perpinyà; tenir patxoca i fer el cor fort quan sorgeix un competidor o quan hi ha el buit a la sala; mastegar purs encara que siguin canaris o calienyos i sobretot aquella virtut que en diuen «mòllica» que fa fort per obtenir ajuda financiera i des-cobrir estrelles encara que sigui pagant-les amb signes. I el promotor principal de la boxa a Barcelona té tot això i molt més. És un promotor de cap a peus. Un promotor com una casa.

Ens dirigim cap al ring. Travessem unes lloges plenes de nois i homes amb tipus de carnisers que mengen cacauets i fan pronòstics. Trobem el nostre seient ocupat i ens el cedixen plens d'excuses. Una vegada hi som asseguts ens adonem que no és el nostre i aleshores el cerquem novament i també el trobem ocupat per un altre espectador que també es desfa en excuses. A la fi asseguts definitivament ens adonem que deu ésser un joc nou de costum en l'espectacle, ja que tots els que van entrant es troben el seient ocupat i els acomodats n'ocupen un altre fins que els treuen, i així anar fent...

Mentre dalt de ring dos jovecins tendres s'esgoten les energies, podem contemplar en un seient de primer rengle el meravellós monòcle que no cau mai de l'Hoyos i Vinet que amb el cap més pelat que una sindria se'n declara un entusiasta del «noble» esport del cop de puny reglamentari. Un jovecín l'acompanya.

Més avall hi ha aquest importador de bacallà sec que té la pell de la cara roja de la vintena de whiskys diaris que pren al bar del Colon, acompanyant dels seus amics que a jutjar pel cabell ros i la cara sulfurada també deuen ésser d'Escòcia. Al segon rengle dues conegudes *poules* de luxe prenen l'allure esportiva i fan l'ullet als del bacallà, i nosaltres comprem que deu ésser com una prova d'agraïment d'haver-los pagat l'entrada.

Darrera nostre tenim el propietari de la caverna de l'home primitiu amb munta-càrregues elèctric i lluaens repujades que el geni de Gaudí creà al Passeig de Gràcia, i al nostre davant, entre altra gent, descobrim un apoderat de pes — 100 kg. tirant curt — d'un Banc de la nostra ciutat el gerent del qual fou mort a trets al mateix Passeig que acabem d'anomenar. Bona gent. Gent de molts duros ocupa els seients de ring. Això vol dir, doncs, que són molt fregant el nas a les fustes de l'entaulat que forma el ring, s'asseuen els homes de la Federació Catalana de Boxa. Els esportius en teoria. Més o menys ciutadania, però ben poc esport. Més ben dit: ells diuen que fan esport i els altres es trenquen la cara. Són quatre: El secretari de la Federació, que és un home alt i prim, vestit de negre, amb aspecte de cavaller de la trista figura, té el rellotge en mà i pren el pols del combat amb tot el zel i aire preocupat, conscient de la seva res-

porsabilitat i alta tasca. És l'autoritat tècnica i esportiva màxima de la vetllada. Ell presideix el seriós control del que passa dalt del quadrat. A la seva dreta, un jove amb un gong davant sona quan ell li mana. A l'esquerra, un altre delegat de comparsa i, al costat d'aquest, l'escribent de la Federació que aixeca acta dels falls inapel·lables. És un home tot petit amb unes cicatrius a les galtes i que porta al seu damunt tot el pes de l'organització de la boxa a Catalunya. Cada cop que sona sec, l'escri-

Un «sonat» camí del ring

vent dona un saltirinet damunt la cadira i amb veu baixa diu al del seu costat, en un to de suficiència tècnica: «Aquest noi ja està sonat!». I el pronòstic mai no li falla.

Al primer pis i a tot l'entorn del local hi ha una balconada decorada per un seguit d'anuncis de mobles a terminis, regeneradors contra la impotència i calienyos, darrera la qual s'amuntega una multitud apassionada que segueix les incidències dels combats en un aldarull portat al màxim.

Dalt del ring, quan el combat ha finit, hi puja el *speaker*, o sigui el nunci. Un home de smoking i sabata xarolada, cabell gris i gest sobri. És el senyor Mateu. Tot un senyor *speaker* amb cara de milionari

Natura morta

de Wall Street. Ha dit el fall i el públic ha aplaudit i ha xiulat. Després han deixat el ring buit.

Uns minuts breus i el nunci torna a pujar per a presentar els boxadors del tercer combat. Un és de Gràcia i l'altre de la Torrassa i murcià per afegidura. Perquè el lector ha de saber que Carles Sentís encara no ha descobert el més curiós de la immigració dels homes de Múrcia, i és que Múrcia ha produït boxadors a través d'Hospitalet, al punt que es pot assegurar que no hi ha bona vetllada sense els boxadors murcians de la Torrassa. El murcià és *pendenciero*, que vol dir busca-raons fins a l'ànima, i ha trobat en la boxa l'esport que més li escau. Ben entès que són murcians refinats, europeïtzats per mitjà del pugilisme, però murcians al capdavant, fills d'Alcantàrilla, de Lorca o de Motril, vinguts a Coll Blanc pel transmissió o potser a peu. El club de boxa de la barriada els ha obert l'esdevenidor a canvi d'una hora cada dia de cops i ulls de vellut. I fins hi ha hagut qui ha fet carrera.

Les reunions de boxa matinals que es celebren els diumenges en la pròpia Torrassa són una cosa bona de veure. Els del club de la barriada recorren el barri xinès a la recerca de negres perquè aquest color atrau molt el públic d'aquell lloc. Hom recorda que una vegada, en el saló del Sagristà, en trobaren un que els féu peça, el contractaren allí mateix, el negre els firmà un paperot i el diumenge següent... no va comparèixer. Com que el públic ja havia entrat i s'impacientava, els nois que formaven l'empresa sortiren en un auto disposats a portar-lo viu o mort. L'home de color que passà la nit ballant a cal Sagristà estava fent caparrades al davant d'un cotxe de ferra en un bar del carrer Nou... D'una empena se l'emportaren i l'anaren a pesar en un magatzem de grans del davant del local de l'espectacle, ja ple de gent que trencava les cadires perquè passava de l'hora. El negre, que es deia Sablons i era portorriquer, en veure el seu contrincant que en feia quatre com ell, gairebé se'n desmaià. No li van valer les protestes bo i portant els reglaments a la mà. Volent demostrar la inferioritat manifesta del seu pes, abans de pujar a la bàscula es tragué tota la *calderilla* que portava a la butxaca, una capsa de llumins i un llibret de paper de fumar... però com que tampoc no li serví de res, d'una altra empena se'l tornaren a emportar i una vegada al carrer els fugí. Empaitat pel veïnat en pes, carretera de Coll Blanc avall, l'atrapiaren sense gaire esforç i l'home allegà, a fi que no el matessin, que anava a comprar una llimona per a refrescar-se la boca. I ja no pogué dir res més perquè, sense saber com, es trobà corgolat com una cua dalt del ring, davant el temut adversari que recollia l'homenatge d'una ovació murcià pel seu triomf definitiu davant «el cèlebre y duro golpeador negro, etc.»...

Quan hi ha algú de la Torrassa dalt del ring, hi ha passió i emoció a la sala del Nou Món. La Torrassa assisteix en bloc a la vetllada i allí estan disposats al sang

i fette cas que algú tingui la gosadia de discutir els mèrits d'un dels seus.

Han passat uns *rounds* del combat entre un gracienc i un murcià. Sona el gong per al minut d'armistici i els dos nois seuen un a cada extrem estirats sobre l'angle de les cordes. Els manàgers, sense perdre temps, tan punt els han vist arribar i quan anaven a seure, els han tirat l'aigua d'una esponja que els boxadors han rebut en plena cara.

Una vegada assegut un d'ells, el cuidador li ha fet g'opejar una aigua, després l'ha recollida amb una esponja i amb la mateixa aigua de l'esponja li ha fet una fricció per damunt del pit i li ha rentat la cara, mentre un altre li feia aire corrent amb una tovalloia desplegada. Aleshores li ha fet pessigolles a l'estómac i ensumar una ampolla. El noi s'ha revifat un xic i el manàger s'ha ajupit i li ha dit en tot secret a cau d'orella: «Té l'estómac de vidre i els flancs de fang.» La clau de l'èxit! El noi s'ha revifat del tot en sentir una tal afirmació i se l'ha mirat amb una cara que volia dir: «Home, podia dir-m'ho més aviat!» I el gong sona altra vegada.

El noi de Gràcia l'han regat d'aigua expressament perquè els cops li rellisquin sobre el múscle. Ple de confiança, surt com un coet disposat a fer trencadissa del vidre i a enfonsar tot el fang... però, oh fatalitat!, es troba amb quelcom que no hi comptava... amb els punys de l'altre. Els cops fan sortir espurnes de l'aigua amb què l'han regat, com si fos una font màgica; llavors no es recorda dels consells del manàger, ni de tot mare, ni de res... Fa el que pot. Senzillament.

Es en aquest moment que la colònia murcià de la Torrassa entra en acció per encoratjar el seu home. Els bustos ixen sobre la balconada. «Un manyc de mascles vociferant amb les sangs als ulls, repenjats, donen grans manotades damunt d'un anunci de l'Erotyl que en brandar retruny amb sonoritats de tro de llaua dels *Pastorets* de Romea. Una veu amb estridència d'esmolet i rogal de *Cazalla* de la Sierra omple tota la sala: «Duro, Martínez!» i la concurrencia contaminada del furor murcià s'emociona i s'apassiona. L'esport triomfa. I els de dalt el ring es desfan la cara.

Entre represa i represa el *speaker* anuncia que un espectador ha ofert una prima de 50 o. 100 pessetes per al guanyador de l'esgarriosa batalla. L'expectació arriba al roig candent i el ring, a la represa del combat, tremola amb sorolls de caixa buida. Al llai, acabat el combat resulta sempre que la prima s'ha fet fondíssima, que l'espectador també, que ningú no sap qui ho havia dit i que al pobre guanyador no li queda altra prima que els senyals a la cara.

Si un cau, el manàger des d'un recó de l'entaulat li indica el que ha de fer encara que el noi no hi vegi. Primer li fa entendre amb signes que no vagi de pressa, que reposi, que encara és d'hora i que ja té temps, i després, quan el compte de deu s'esgota, li diu que s'aixequi, que és tard, que no s'abandoni i el noi se'l mira atentament... però no veu res. Vola més alt que el professor Piccard i no veu més que àngels, núvols i estratosfera... i quan torna en ell ja es troba assegut al seu recó g'lopejant aigua de llimona i ensumant potingues.

Després al departament on es vesteixen el manàger renega de tots els sants com un carreterot del moll. D'allò en té la culpa el noi, l'empresa, la premsa. Tots. Menys ell i l'adversari.

El manàger en la boxa és l'home puntal damunt del qual es sosté tot l'entrellat d'aquest espectacle oficialment organitzat. Es pot dir que sense ell no hi hauria boxa. Generalment és un ex-boxador que, cansat de rebre o abans d'arribar-hi, s'adona que és més sà, còmode i productiu fer boxar els altres o algun viu que pensa haver trobat el filó per viure amb l'esquena dreta. Ve a ésser una mena d'administrador, apoderat i amo del noi que boxa. Els lligams entre el manàger i el boxador s'assemblen molt als que existeixen entre entrenador i *chef d'écurie* de cavalls de cursa i el seu bestiar. Perquè s'hi assemblen més encara, els manàgers s'hi assemblen més encara, els seus homes anomenant-los *poulains*, o sigui cavalls joves. Ells imposen el règim de vida als seus *poulains*, parlen amb els empresaris i tanquen tractes com veritables amos del boxador. Fan i desfan. Després — llevat del cas de tractar-se d'un as — cobren ells i paguen el que volen al seu *poulain* perquè vagi fent.

Hi ha manàger que fins vesteix i alimenta els seus homes i quan els fa combatre ho cobra tot ell, en concepte de lliurament a compte pel que li deuen — segons ell —, i com que el compte no s'arriba a saldar mai, el noi acaba per convertir-se en el *modus vivendi* del seu amo.

Hi ha també qui, per millor explotar el seu *poulain*, s'exigeix en empresari. I també hi ha qui ensenya el llautó sota la capa d'esportiu de pa sucat amb oli. Hom recorda la sorollosa arribada a Barcelona d'un indi seminolà autèntic, fregat i refregat per les sales de boxa dels ravals de Nova York, amb el seu manàger que, com a indi i per fer l'indi, n'era més que el seu *poulain*. El manàger en qüestió portava unes ulleres negres d'intel·lectual americà que li donaven categoria sobre els seus companys locals. A més a més de les ulleres portava moltes pretensions i li semblaven petites les empreses i les bosses que se li oferien. Volgué fer de promotor, però no trobà teatre ni places de braus prou grans per presentar-hi el seu home. Espanya era petita, però el seu indi i ell no devien pas ésser massa grans quan aquest darrer estiu, una nit, tot prenent una llimonada en un *roof-garden* de la Barceloneta, descobrírem darrera una palmera de paper d'estrassa el manàger de l'indi seminolà tocant el bombo i la carbassa sonora d'una orquestra cubana que atacava allò tan mandrós i celebrat de: «Ay! Mamá Inés, todos los negros tomamos café...» Aquesta és la fi d'un manàger d'ulleres de conxa que trobà petites les places de braus d'Espanya.

El penúltim i últim combats tenen lloc en una atmosfera de fum de calienyo que omple tota la sala com una boira del Pirineu. Són els plats forts de les vetllades. És el moment que apareix dalt del ring el tipus més curiós i colorit que ha produït la boxa: el *sonat*...

J. E. BARTRINA

(Continua a la pàgina 12.)

Paisatge holandès. — Sempre que he vingut de la frontera francesa amb l'hem de dia he esperat aquell moment que l'express passa per un tros de paisatge comprès entre Vilajuiga i Figueres. I espero especialment aquell punt concret de Perelada, tan ben guarnit de teló de fons, amb la presència de la caputxa del Canigó completament enfarinada. Perelada, a més a més de posseir una tradició heroica i senyorial, té un punt de rostit a les teulades i una harmonia de palla seca i de matèria verda i un perfum agre — barreja de coralls de bestiar i de xuclamel —, que pel meu gust fa converteix en un dels indrets més equilibrats i més picants de la plana empordanesa. A Perelada, és allí on es pot apreciar en una forma graciosíssima aquest paisatge trinxat i aquest *puzzle* de conreus i de colorina propi dels nostres paisos meridionals. Al nord d'Europa, un ull aficionat a la contemplació rousseaumiana, quan fuig de l'arquitectura, es troba sempre amb un paisatge monòcolor. A penes si hi ha més de tres colors, distribuïts, això sí, d'una manera grassa i abundant. El color que costa més de caçar és el de la terra, perquè les boires i les humitats fan sortir herba de la punta d'un ganivet, i quan no és tot blanc de neu, les prades, els avets i el cel gris acaben per produir una pesadíssima digestió de color, acompanyada d'un lirisme ple de goma, de gris i d'enyorament. En canvi els nostres paisatges són tota una altra cosa. Aquí la crosta de la terra mastegada, trinxada, rissada i pentinada amb ferros calents i pintes angèliques, converteix l'espectacle dels camps i les muntanyes en una delicada amanida de cinquanta mil colors, des dels verds més tendres als siames i als ocre més torrats, des d'un blau d'aigua marina fins a un morat rabíol com les fal·lilles d'aquella dona seca que té set peus i duu un bacallà sec a la mà i representa la Quaresma.

Tota la província de Girona és plena d'aquests suculents paisatges, que en l'Alt Empordà sembla que a més a més estan untats d'un vernís especial que els dona un aire de joia brillantíssima i monstruosa, i a Perelada aquesta manera d'ésser dels conreus de les cases i la naturalesa lliure, a mi m'ha semblat sempre que és allí on dona la nota més entonada i més tendra.

Ara, però, els aigües han convertit aquell tros de país en una líquida desolació insospitada d'uns efectes impressionants. Tota la província de Girona va plena d'aigua, però en la part de la plana, els rius, els torrents, les rieres, gairebé sempre seques i sense una gota de malícia, ara han produït el llot més pintoresc i l'esfalt més lúid sobre unes aigües enbrades, que a la plana es desinflen i s'apoderen dels camps i ho tapen tot sense gens de consideració.

I és precisament a Perelada, gràcies al desacomodat enfermetatament d'aquest riu absurd que es diu la Muga, i que a mi m'ha semblat sempre que és un tros de riu que va demanant caritat, i porta samarreta i calçotets, allí on el canvi radical del paisatge s'ha fet més desolador i més nòrdic. Del teló de fons de muntanyes, no se'n veu res; la boira negra i la pluja ho tapen tot, la plana és un llac sense ordre ni concert de cap mena, que salva de tant en tant un morret de terra amb quatre arrels de canya descalçades, o una casa amb aigua fins al ventre, de la qual n'han salvat una part del bestiar pujant-lo a les golfes.

Els pollans i els salzes que abunden en aquest paisatge tenen una cabellera mig ofegada, completament negra, repenjant-se en els coixins de color de plom de la boira; tot plegat és una cosa sinistra, que fa llàstima, però que no deixa de fer efecte.

Jo recordo haver vist el paisatge holandès, aquell paisatge gras, de terra negra, d'herba negra, tot pla i baix de sostre, flotant entre unes aigües d'aram i de verdet i dormint sota un cel de cendra. Els *polders* holandesos són una de les formes més originals i més intenses de paisatge desarropat, i quan he passat ara per davant de Perelada, m'ha fet l'efecte que em trobava en mig dels camps holandesos; però en una Holanda trágica, sense molins ni vaques, sense ordre ni greix. Aquesta visió holandesa ha estat produïda aquí, en l'amanida més suculenta de l'Empordà, per un caprici brutal de les tempestes, per un inqualificable abús atmosfèric sobre un país que no està preparat, que viu refiadíssim en companyia d'un cel d'estar per casa, i que no té cap escrúpul de posar-se a nivell d'uns renecs i d'uns torrents que no acostumen mai a perdre el control i la correcció.

Pels diaris es pot veure les desgràcies i les grans pèrdues que han ocasionat les aigües de desembre al nostre país. La situació de la província de Girona vista des de les planes d'un diari fa un efecte poc satisfactori, però vista de debò encara fa molt més efecte. Damunt de la realitat econòmica, hi ha el vestit de llot i de tenebres de la realitat pintoresca. Hi ha aquesta Holanda olla i anàrquica que ha produït l'inflament de la Muga, del Llobregat, del Ter, del Fluvià i de totes les rieres que tenen els noms més innocents del món.

El nostre país no està preparat per aquests esdeveniments, i els nostres ulls tampoc; l'única reacció que produeixen és d'una infinita tristesa, d'una mena de purgatori incoherent i abusiu, sobre un paisatge que no ha comès altre pecat que el d'ésser el més colorit, el més ponderat, el més alegre del món.

JOSEP MARIA DE SAGARRA

SALÓ RESTAURANT GLACIER

Ja està preparant el Reveillon de Cap d'Any
Plaça Francesc Macià, 3 (abans Plaça Reial)
Rambla del Mig, 19 • Telèfon 22503

Tramvies de Barcelona a Sant Andreu i Extensions, S. A.

Venent en el proper 1.er de gener pròxim el cupó n.º 45 de les Obligacions al 4 per 100 d'aquesta Societat, s'assabenta als senyors tenedors que el pagament de l'esmentat cupó quedarà obert des del indicat dia, a raó de deu pessetes deduint 1'64 pessetes pels impostos legals, en les següents Cases de Banca: S. A. ARNUS GARI, BANCA ARNUS, S. A., i CREDIT LYONNAIS.

Barcelona, 16 de desembre de 1932.

El Director
ALFRED ARRUGA

SYRA Sala d'exposicions

Arbres de Nadal i Objectes per a presents

DIPUTACIÓ, 262 - TELÈFON 18710

L'APLICACIÓ DE L'ESTATUT

El traspàs de serveis

Els grans moments espectaculars de l'Estatut ja s'han acabat. Aquesta darrera setmana hem entrat en una nova etapa del camí que va des de la seva redacció fins a la total aplicació.

Serán uns dies que no oferiran gaires perspectives d'entusiasmes manifestats al carrer, ni de recepcions de gala. Les grans arribades, visites i rebudes han estat els necessaris grans pels quals l'Estatut ha ascendit fins al replà, immediat al capdamunt, on ara està situat. Entrem a la darrera etapa, plena de dificultats materials, que és la més silenciosa, la que exigeix més hores de treball sobre el paper, redactant, examinant, esmenant i aprovant penòncies.

El traspàs de serveis de l'Estatut a la Generalitat és una feina dilatadíssima. De temps indefinit quant a durada. D'imprecisables aspectes. Les qüestions que a primer cop d'ull semblen ésser més independents i isolades, després, una vegada examinades de prop, apareixen plenes d'entroncaments múltiples. Cadascuna d'elles entra dintre les altres: és com un compacte sistema cel·lular. D'ací prové la complexitat del traspàs; no es pot pensar a traspasar l'Ordre públic, la Hisenda, les Assegurances socials, etc., sense que determinats serveis quedin intraspasables fins que no es faci amb altres qüestions fonamentals. Un exemple claríssim de complexitat el tenim en la qüestió d'Hisenda, que, lluny de poder estimar-se com un sol tot, únicament es pot apreciar destriant curiosament punts i més punts de totes les altres qüestions. Les Finances ho abasten tot. Podríem posar un exemple més concret de la impossibilitat del traspàs en bloc d'un delimitat problema, amb un cas d'Obres públiques: la guàrdia civil (Ordre públic) és l'encarregada de la vigilància de les carreteres.

Posats a valer-nos d'un símil, emprariem aquell tan conegut de les cireres. Estireu una cirera i en seguireu una inabordable restallera. Agafeu una qüestió a traspasar i darrera seu, barrejadament, atropelladament, en seguireu moltes més.

Fins i tot, dintre una determinada qüestió de perfecte encaix amb un sol ministeri de Madrid, sempre hi haurà aspectes que correspondran a separades Direccions generals o Departaments distanciat i de limitat contacte. En un mot: és tota l'Administració espanyola que es veu remoguda. Es tota una feixuga i complicada màquina burocràtica de la qual hom n'ha de parar, consistentment i sense sotragades violentes, rodes d'engranatge.

Aquestes poquíssimes raons fan comprendre a bastament que segons quin fos el procediment del traspàs, aquest fàcilment es podria eternitzar. Sortosament ja hi ha garantia que això no pot succeir: la forma amb què ha estat integrada la Comissió Mixta de Traspàs. Cadascun dels noms de la meitat de la Comissió nomenada pel Govern de Madrid, com de l'altra meitat, nomenada per la Generalitat, són tota una garantia. A consignar, en primer terme, la significació que té per nosaltres el president de la Comissió, el subsecretari de la Presidència, senyor Carles Esplà.

Era impossible trobar una figura més adequada que la de Carles Esplà per a dirigir les tasques d'aquesta Comissió. Si no es tractés d'un nom conegudíssim a casa nostra seria oportú de fer-ne un retrat. L'actuació del periodista alacantí és tota una línia recta que no desapareix mai de la superfície.

De primer, l'època de lluita al carrer, del seu exili d'Alacant a València i de l'exili de València a París. Aleshores, els seus èxits en el periodisme, l'actuació dintre el qual, a París i a Ginebra, el col·loca en l'ambient més cultivat de la política internacional, cosa que suavitza el caràcter una mica cru del llewantí. Governador d'Alacant quan la proclamació de la República, passà després a ésser-ho de Barcelona, on ratificà el bon concepte guanyat en la seva gestió a l'altra ciutat mediterrània. Home conxorxador de la vida interna i internacional de diversos països, el fet d'ésser valencià, la

seva relació amb personalitats catalanes i, finalment, la seva especial intuïció, li fan veure lúcidament els problemes de Catalunya i en dona proves palpables que mereixen agraïment. Després, quan semblava que havia d'anar — degut als seus antecedents relacionats amb la política internacional — al Ministeri d'Estat, ha estat decantat a la política interior, amb la subsecretaria de Governació, i això donà ocasió a ocupar ara l'excelsionat lloc de president de la Comissió al·ludida. Totes aquestes situacions, en un home dotat de les condicions polítiques de Carles Esplà, no són altra cosa que merces fites que s'encaminen a les màximes repre-

Carles Esplà, president de la Comissió de Traspàs

sentacions de la política espanyola. Tingui's en compte que parlar de la Comissió de Traspàs no és pas parlar en futur. Les sessions descabdellades fins a primers de setmana a Barcelona, represes abir a Madrid, ens donaren, a més a més del fruit dels acords, una cosa molt important: la mostra de la seva manera de treballar.

Poques sessions conjuntes. Quan aquestes tenen lloc, és solament per discutir coses concretes: les concessions de les penòncies que cada dia s'han anat fent pel treball dels pontons — generalment dos, un de cada fracció — dels diferents serveis a traspasar, que continuament es trameten, uns als altres, redaccions esmenades o per esmenar. Les sessions de conjunt — repetim — no fan més que lligar caps, no esbossen mai. És així com es comprèn que gairebé estigui enllestit el traspàs de l'Administració local, primera cosa de què s'ha ocupat la Comissió, tenint en compte que a la Generalitat ja hi havia un organisme preparat, un departament d'Administració local que tenia caràcter consultiu i només li mancava el resolutiu que ara tindrà.

Una altra de les qüestions força avançades és la de l'Ordre públic; la Junta de Seguretat encarregada de fer el traspàs estarà molt aviat en plena activitat. Aquesta Junta, integrada per tècnics, és una mena de filial de la Comissió Mixta i pendent sempre d'ella, on haurà d'anar a parar per coordinar i solucionar les dificultats materials d'enllaçament, així com també les que surtin del sector tècnic esmentat. Segons va dir Carles Esplà, cap divergència ni cap obstacle moral no s'han presentat, ni és de creure que es presentin. Totes les dificultats són purament tècniques: conflictes de competència — és clar que en els aspectes que la Generalitat de moment no legisli continuarà en vigor la legislació de l'Estat espanyol —, problemes d'aplicació material o simplement de tràmit. El Ministeri de la Governació no ha presentat cap objecció que pugui frenar la urgència del traspàs de l'Ordre públic. Això fa preveure per molt aviat una solució satisfactoria a aquest punt que alguns consideraven com el de més difícil solució.

En el desenvolupament d'aquestes qüestions de traspàs és on es pot comprovar millor l'encert dels que intervingueren en la redacció i aprovació de l'Estatut. Si el traspàs dels serveis, si aquesta aplicació de la nostra autonomia es fa tan suau, com sobre rails, es deu, en gran part, a la precisió dels articles de l'Estatut aprovat que d'antuvi ja desbrossaren el camí d'entrebancs.

CARLES SENTIS

Mirant a fora

Schleicher

D'una carta d'un amic resident a Berlín:

«Mentrestant, com que ja he deixat passar tants dies, resulta que a Alemanya ja tenim govern; no nou de trínca, com semblava, però l'antic bastant renovat, pintat de nou, i amb un general al davant perquè faci encara més troça. El general Schleicher, del qual tant s'ha parlat últimament, l'inspirador, segons l'opinió general, de tota la política alemanya en els darrers temps, s'ha encarregat del govern com a president i ministre de la guerra. De moment, Schleicher ha estat rebut amb fredor, però no sense que hagi despertat certa confiança, àdhuc entre elements molt apartats de la seva ideologia, com són els sindicats obrers. És clar que ningú coneix, que ningú no sap quins són els propòsits d'aquest nou president del consell, malgrat haver-se'n parlat tant. Segons uns, és ell que ha fet caure el govern reaccionari i feudal de von Papen. Els que això pretenen afegeixen àdhuc que és un home d'esperit modern, i si no d'idees socialistes almenys socialitzants o socialitzadores. Segons altres, la seva única missió és preparar el terreny per a una restauració monàrquica. El més probable, i no és cap paradoxa, és que tinguin raó uns i altres: que Schleicher vingui a fer una política contemplativa, per atraure's el màxim de simpaties, i preparar així el terreny a eventualitats que puguin presentar-se.

El que en aquests moments encara no està aclarit és com podrà governar sense el parlament. La seva intenció és pactar un armistici amb aquest, o amb les majories. Descomptant per endavant els socialistes i comunistes, que no poden, com és natural, acceptar aquest armistici, la majoria no existeix sense els nacionals-socialistes. El que farà Hitler, com serà Schleicher tolerat per Hitler després d'haver-se vist ell tant a prop del govern, és el que encara ningú no sap. No obstant, dins del parlament, no li quedarà altre camí que doblegar-se a la seva autoritat; a fora, al carrer, podrà seguir fent demagogia, promettent el paradís als dotze milions que el dia 6 de novembre encara varen votar per ell.

Segui com sigui, el govern del general Schleicher té damunt tots els altres que haguessin pogut formar-se en aquests moments dos grans avantatges: la confiança d'una gran part del poble, que tenia un experiment o aventura amb Hitler, i autoritat.

Schleicher, segons el Vorwärts

Dono aquestes explicacions perquè no creieu que a Alemanya vivim ja en plena dictadura militar (l'Azaña a Espanya és també ministre de la guerra). Per ara d'això aquí ningú no en parla. I entre una dictadura militar, si és que un dia vingues, i una de civil de Hitler, no sé pas encara quina fóra la pitjor.»

Cops d'escombra

Durant encara no quinze dies, el doctor Meissner, subsecretari de la Presidència del Reich, ha tingut a la seva mà els fils de la crisi política alemanya. Meissner, després d'haver estat l'home de confiança d'Ebert, ho és ara de Hindenburg, i els nazis, furiosos amb ell per haver estat eliminats, diuen que és la minyona del president.

Però la frase despectiva ha trobat una rèplica justa. Hom ha fet notar que el doctor Meissner és una minyona l'especialitat de la qual és escombrar.

Winston Churchill, pintor

L'ex-president de la República Francesa, Doumergue, és popularíssim a Anglaterra, on compta amb nombrosos amics, entre ells Churchill, el qual li regalà, en una ocasió, un quadro pintat per ell.

—Si la nostra amistat us pot fer nosa algun dia, des del punt de vista polític — digué quan li donà el quadro —, podreu dir que sou amic meu com a pintor i no pas com a polític.

El dictador Antoine

Antoine és el nom de guerra d'un escultor polonès, el cognom del qual és Cleperkowski, que va comprendre que amb un nom així difícilment arribaria a fer cèlebre el seu establiment de perruqueria. Aquest Antoine s'està erigint, des de París, en un dictador de l'art capillar. D'ençà que va pentinar Brigitte Helm en Antinea de l'Atlàntida de Pabst, les grans vedettes es fan arreglar — per fora, s'entén — el cap per ell. Cécile Sorel s'ha dirigit a Antoine per jugar el paper de Celimena amb un casc de cabells lacats; la Baker i tota la troupe del Casino de París serà pentinada per ell. I, consagració definitiva, a finals d'any Antoine marxarà a obrir una sucursal a Nova York, i Warner Bros, magnats del cinema, li han encarregat d'estudiar un pentinat característic per a cada vedette.

REPERCUSSIONS DE LA QÜESTIÓ DELS DEUTES

Ensenyaments de la crisi francesa

La sobtada crisi ministerial que ha esclatat la passada setmana a França, ha fet viva impressió i no poca sorpresa, suscitant vives i variades discussions en la gran premsa mundial.

La sorpresa era justificada pel fet que les Comissions parlamentàries havien decidit en un primer moment d'aprovar la proposta del Govern, això és, pagar a Amèrica els interessos que vencen el 15 de desembre, encara que amb reserves, basades essencialment sobre el fet que el pagament havia d'ésser considerat com efectuat sobre el capital, i no com a tant per cent d'interessos. Es sabut ja que sobre aquest punt França

adoptada per aquesta. També Lloyd George ha deplorat que Mac Donald no hagi imitat l'exemple de París.

Certs sentimentalismes i certes delicadeses no són admissibles quan estan en joc els interessos nacionals. L'ex-cap del govern anglès ha dit, entre altres, aquestes significatives i clares paraules:

«Un cataclisme s'ha aplanat sobre el món. Totes les nacions en pateixen. Nosaltres no podem reclamar els nostres deutes als nostres deutors i no podem en conseqüència pagar els nostres creditors com Amèrica.»

Però a Washington no ha estat escoltada aquesta justa veu i s'ha donat prova d'un egoisme tan excessiu que no podrà deixar de tenir repercussions en les futures relacions entre Europa i els Estats Units.

Pel que fa a nosaltres, som partidaris de la tesi de la cancellació pura i simple dels deutes de guerra, que constitueixen una feixuga i odiosa herència de l'espantosa conflagració que durant quatre anys convulsionà el món.

Aquesta tesi és senzilla perquè és fundada sobre la lògica. A una empresa tan terrible com aquella a la qual els Estats Units s'associaren, cada participant havia de donar la màxima contribució possible — i no solament en diners, sinó també en una cosa molt més preciosa com és la sang humana —, i compartir tots els riscos i perills que se n'havien de derivar.

Preguntem a Hoover, per exemple, quins reemborsos de deutes hauria pogut pretendre si els Imperis Centrals haguessin guanyat la guerra.

Els senyors del Congrés afirmen que els països europeus vencedors han obtingut avantatges materials, sia amb l'anexió de territoris que violacions de lleis naturals, geogràfiques i etnogràfiques, havien col·locat sota altra dominació, sia amb l'engrandiment de les possessions colonials. El

dret, i per tant no pot ésser considerat com un avantatge. Restaria el punt concernent les colònies. Però no són els nordamericans els que poden parlar així: per ells la guerra ha assumit un sol caràcter, l'afèristic. En efecte, llur intervenció es verificà quan la sort del conflicte no deixava lloc a dubtes. Més que de preponderància militar es tractava de qüestió de resistència. França, Itàlia, Anglaterra, per raons psicològiques més que materials, estaven preparades, en aquest punt, molt més que llurs adversaris. Altrament, les caixes inànquies ja s'havien omplert d'or europeu, quan Wilson va creure oportú d'intervenir en la guerra al costat de l'Entesa. Ningú no desconeix la importància d'aquesta intervenció, que solament fou decisiva per abreujar el curs massa llarg de l'horrible conflicte; però no ens sembla per això que sigui just de prendre el pagament, fins a l'últim centim, de material bèl·lic que havia d'esmerçar-se a combatre enemics comuns i en queviures destinats a permetre que les poblacions civils víctimes de la guerra resistissin fins al màxim de les forces humanes.

Els pagaments ja fets per Europa als Estats Units, bé en forma d'acomptes sobre el capital, bé com interessos, ja representen el doble del valor real dels préstecs fets, gairebé tots en natura, durant la guerra.

El crit de «prou!» llançat per la Cambra francesa, i acollit per molts altres països, àdhuc per Itàlia — que havent pagat el 15 d'aquest mes la quota que li pertocava, ha fet saber que probablement era l'última —, és justificat i correspon als interessos generals d'aquesta vella Europa, que té el mal de no saber comprendre com li seria avantatjosa una política de confiança i solidaritat recíproques.

Tot el que s'ha esdevingut aquests dies hauria d'haver servit de lliçó. Però no és així. El volcà balcànic dona alarmants senyals de voler reftar-se. I tots sabem que allà més que enlloc hi ha el greu perill.

TIGGIS

Societat Tramvia de Barcelona, Eixample i Gràcia

El dia 31 del corrent mes, a les dotze, es procedirà en les Oficines d'aquesta Societat, Ronda de Sant Pau, 43, al sorteig públic per als senyors tenedors de títols de les Obligacions al 5 per 100 que correspon amortitzar en el present any, segons el quadro estampat al revers dels títols.

Barcelona, 16 de desembre de 1932.

L'Administrador-Delegat
ALFRED ARRUGA

Societat Tramvia de Barcelona, Eixample i Gràcia

Vencent en el proper 1.º de gener el cupó n.º 49 de les Obligacions al 5 per 100 d'aquesta Societat, es posa a coneixement dels senyors tenedors que el pagament de l'expressat cupó restarà obert des del dit dia, a raó de dotze pessetes cinquanta cèntims per cupó, deduint ptes. 1.º25 per impostos al Tresor, en les Oficines d'aquesta Societat, Ronda de Sant Pau, 43.

Barcelona, 16 de desembre de 1932.

L'Administrador-Delegat
ALFRED ARRUGA

NOVETATS
EN CAMISES

Jaume I, 11
Tel. 11655

¡NERVIVOSOS!

Prou de patir inútilment, gràcies a les acreditades GRAGEES POTENCIALS DEL DR. SOIVRÉ que combaten d'una manera còmoda, ràpida i eficaç la

Neurastènia (en totes les seves manifestacions), Impotència (en totes les seves manifestacions), memòria, vertígens, fadiga corporal, tremolors, dispèpsia nerviosa, palpitations, histerisme i trastorns nerviosos en general de les dones i tots els trastorns orgànics que quinquen per causa o origen escotament nerviós.

Les GRAGEES potencials del Dr. Solvré,

més que un medicament són un element essencial del cervell, medulla i tot el sistema nerviós, regenerant el vigor sexual propi de l'edat, conservant la salut i prolongant la vida; indicades especialment als escotats en la seva joventut per tota mena d'excessos, als que verifiquen treballs excessius, tant físics com morals o intel·lectuals, esportistes, homes de ciències, comerciants, industrials, pensadors, etc., aconseguint sempre, amb les GRAGEES potencials del Dr. Solvré, tots els esforços o exercicis fàcilment i disposant l'organisme per reprendre's novament amb el màxim resultat, arribant a l'extrema vellesa i sense violentar l'organisme amb energies pròpies de la joventut.

Basta pendre un flascó per convèncer-se'n

Venda a 6'60 ptes. flascó, en totes les principals farmàcies d'Espanya, Portugal i Amèrica

NOTA.—Dirigit-se i tramitant 0'25 ptes. en segells de correu per al franquig a Oficines Laboratoris Sôkafarq, carrer del Ter, 16, Barcelona, rebreu gratis un llibre explicatiu sobre l'origen, desenvolupament i tractament d'aquestes malalties

EL CINEMA

L'ACTUALITAT CINEMATOGRAFICA

Tres estrenes

Una dona que s'ha acreditat en la redacció de *scenaris* cinematogràfics, Francis Marion, és l'autora de l'argument de *Champ*. Es sempre un avantatge pensar ja des d'un principi d'una mentalitat neta i cinematogràfica, l'assumpte que ha de servir de guió al film a realitzar. Es el que fa Francis Marion, autora també d'*El Presidi*. A més, el tema ha estat concebut tenint en compte els artistes que s'encarregarien d'interpretar-lo, perquè si en el teatre, l'obra i l'execució són dos moments distints, en el cinema són al contrari coses indistintes i a fi de comptes en un film com *Champ*, per exemple, la participació de Jackie Cooper significa alguna cosa de decisiu.

King Vidor ha realitzat el film. Val a dir que després d'haver vist *Au de paradís*, estàvem un xic inquiet. Un home com Vidor que semblava independent, l'havíem vist treballant per la Ràdio Pictures, claudicant completament. Sortosament, de *Champ* es pot dir que és un film de King Vidor, de nom i de fet. No que sigui un film de l'envergadura d'*Alleluia* o bé *I el món marxa*, però sí que *Champ* és un film notable que deixa entreveure en molts passatges el talent sense parió de l'autor.

Humor, tendresa, patetisme. Sobre un assumpte, no pas del tot net de fàcils emocions, King Vidor ha bastit un film admirable, corprendor de debò, amb moments de profunda emoció, sempre impecable de factura.

Vidor és un home que triomfa sobretot en les petites coses. Ell sap sublimar i elevar a una categoria poètica les coses més quotidianes i aparentment més trivials. És un triomf de la simplicitat: *Champ* és un film que tothom veurà. Val a dir, també, que els interprets han secundat King Vidor d'una manera insuperable. Sobretot aquest Jackie Cooper és sorprenent. La seva tasca eclipsa la de moltes *stars* lluminoses de prestigi. Compte amb no amanerar-lo! Veurem si la seva carrera s'estroncarà aviat. El que podem temer és que no sigui capaç de renovar-se. Significa un èxit tan segur, que serà explotat, no en dubteu, i veurem el que resultarà aleshores. Ja tenim l'antecedent d'*El piller*, el detestable film de Fred Niblo, que vàrem veure la temporada passada.

Sobre *Què val el diner?*, el que ens convé remarcar abans que res, és que tot el bé que podem dir d'aquest film es refereix a la seva versió original. Els que han vist el film en la versió *doblada*, compremem que no participin de la nostra opinió. Aquest film de John Cromwell presenta un vell tema de Dickens passat pel sedàs d'un temperament americanitzat. Un film per a les mul-

tituds, concebut amb un tacte exquisit. No hi ha sinó la darrera escena, aquella en la qual Brancroft, en un rampell de follia, destrueix el vaixell quasi llest per a la botadura, que desentoni un xic del conjunt del film, tan mesurat, tan digne. Escenes hi ha que són d'una delicada precisió psicològica. I Brancroft ha trobat en el rol de gran industrial obsessionat pel prestigi i perennitat de la seva casa, una de les seves tasques més brillants de la seva ja tan brillant carrera. Al costat d'ell, Francis Dee,

Jackie Cooper

molt humana en el paper de la filla que veu una adolescència trista en una casa on mai no hi ha un gest de tendresa. Magnífiques les escenes al pensionat, tan plenes de llum i de moviment gracios.

No aneu a creure que *La conquesta de papà* sigui una història freudiana. La Paramount rarament ens proposa històries lúgubres. Aquest film és una història rosa, la història d'una noia eixerida que conquista el seu tutor. És el pas d'una noia, que el seu tutor ha vist sempre com a tal, que esdevé el dia menys pensat una dona capaç de seducció i prou hàbil i atractiva per a torbar el seu propi pare adoptiu, i això precisament en el moment en què ell, renovant una vella amistat d'altre temps, es disposava a fer un cop de cap, és a dir, a casar-se.

Dorothy Jordan és aquesta noia enjogassada, joveneta, però maliciosa. Paul Lukas és el pare postís. Hi ha unes figures de segon terme que són el millor de la pel·lícula. És un film per passar l'estona i res més.

J. P.

PANORAMA

Conferència

Dimarts passat, a l'Associació de Cinema Amateur (Foment de les Arts Decoratives), Josep Palau donà la seva anunciada conferència sobre *Conceptes crítics a l'entorn del cinema amateur*.

Prenent per pretext alguns aspectes de la labor dels amateurs d'aquí i de fora, el conferenciant tractà dels termes més freqüents de la crítica cinematogràfica i dels conceptes més generals relacionats amb la teoria del cinema. Parlà del cinema d'objectes, dels assaigs de avantguardisme que tempten sovint l'aficionat i acabà fent vots per la creixent dignificació del nostre cinema amateur.

Així mateix, la setmana que ve, a l'hora i dia que s'anunciarà per la premsa, parlarà davant del micròfon de Ràdio Associació sobre *L'amor en el cinema*.

Un Comitè de Cinema

La Generalitat de Catalunya, prosseguint la seva activa campanya d'organització cultural a casa nostra, que persisteix amb una empena magnífica malgrat la passió política dels dies, acaba de crear el primer Comitè oficial que ha de tenir cura dels afers que fan referència al fet cinematogràfic en els seus aspectes governatiu, turístic i escolar. Aquest Comitè està presidit pel propi Conseller de Cultura —del qual no cal remarcar ara l'entusiasme que posa en tota la seva política cultural—, que sent d'una manera molt viva la transcendència del fet cinematogràfic. Com a delegats del Consell de Cultura figuren els senyors Joan Delclòs i Manuel Ainaud. Com a assessor tècnic hi ha el senyor Carner Ribalta. Els senyors Ignasi Armengou, Guillem Díaz-Plaia, Màrius Calvet, Ventura i Virgili i Joan Sabat actuen de vocals. Secretari, Miquel Joseph. MIRADOR saluda amb satisfacció aquesta primera iniciativa oficial de cinema a casa nostra.

Tomàs Cola a Barcelona

Es troba a Barcelona Tomàs Cola, procedent de Niça, on ha acabat una producció com assistent del famós director Rex Ingram.

Direm que, un cop acabat el contracte que el lliga amb Rex Ingram, Tomàs Cola vol produir per compte propi a Barcelona. Com a simple informació donem la nova a tots aquells que s'interessen en la possibilitat d'una producció nacional.

Un altre amor de Chaplin?

Aquesta vegada es diu Paulette Godard. Té vint-i-un anys. Ha arribat triomfadora del Broadway a la terra brillant del cinema. Sembla que Chaplin n'està vivament enamorat. Constituirà Paulette Godard un graó més de l'escala de fracassos amorosos que és la vida de l'autor de *Les llums de la ciutat*? No seria pas la primera vegada que una dona ambiciosa utilitza el prestigi de Chaplin per a esdevenir cèlebre. Tampoc seria l'última que un cop aconseguit això l'abandonés.

Altrament, tot això cau perfectament dins del destí amarg del personatge dickensian que és —en el film i en la vida— Charlie Chaplin.

UN FILM DE MARION GUÉRIN

«Vint-i-quatre hores»

Vint-i-quatre hores és un film inspirat en una obra de l'escriptor Bromfield. És un film —ahora remarcable i curiós. El seu valor intrínsec bastaria a retenir el nostre zel crític, però a més ens importa aquesta pel·lícula per la manera com el director l'ha concebuda i realitzada. Marion Guérin ha procedit en el *découpage* d'una fàlsid gens corrent.

No parlem de la intenció de comprimir, gràcies a una hàbil tècnica de la composi-

del públic a comprendre aquest llenguatge. De vegades ens queixem que els directors es repeteixen massa, i aleshores oblidem que el cinema no pot anar massa de pressa, ja que, del contrari, sostret que quedaria del contacte del públic que el fa possible, es moriria d'asfíxia. Ja passa molt que el públic que va al cinema a cercar-hi emocions a l'engròs, no vegi sinó una mínima part del film, quan aquest és d'una riquesa de detalls com és *Vint-i-quatre hores*. Cal obrir

Una escena de «Vint-i-quatre hores»

ció, en un breu interval de temps, una matèria atapeïda d'incidents, intenció molt freqüent en la literatura d'avui dia. Joyce, Huxley, Virginia Woolf, Stefan Zweig i tants altres presenten brillants exemples d'aquest procediment. Hi ha alguna cosa d'això en aquest film —el títol no deixa lloc a dubtes—, però també alguna cosa més. Convençut que el cinema és sovint més una visió que una narració, el director ens presenta un espectacle divers extraordinàriament excitant, tot deixant la intel·ligència dels esdeveniments dintre una penombra indecisa. Aquella impressió *sui generis* que teniu al teatre quan veieu una representació de la qual no coneixeu el primer acte. Hi ha aquí com una perspectiva de fons que no arriba a penetrar. Els gestos surten de l'ombra per retornar-hi. És una franja de vida, vigorosament visualitzada, però franja tanmateix. Vint-i-quatre hores, en el curs de les quals la corba de les existències que illumina aquella franja, coneixen una d'aquelles interseccions que forçosament determinen en els individus un canvi radical en el sentit de llurs destins.

En l'ordre de la realització el film és sorprenent; emocionant per tothom que, més enllà del fons, endevini la forma, és a dir, el problema d'ordre tècnic; és a dir, encara, la manera com el cineasta soluciona un problema concret d'expressió dramàtica. Manca aquí, això sí, una unitat de concepció. Tampoc els personatges no tenen aquella obsessió realitat dels herois d'*Els carrers de la ciutat*. I cito aquest film perquè en moltes coses Marion Guérin sembla llençat en la mateixa orientació que Ma-moulian. El film oscil·la entre un drama psicològic d'ambient més anglès que americà, drama psicològic d'alta qualitat, jugat a la perfecció per Clive Brook, Kay Francis i Miriam Hopkins i una acció truculenta bon xic convencional de baixos fons.

No hi ha dubte que existeix una correlació entre el progrés del cinema en tant que llenguatge i el progrés en la capacitat

molt els ulls per veure amb quina elegància les dificultats són resoltes i el resultat és obtingut!

El treball de Marion Guérin és precís i elegant. Un film així significa un bon exponent de la tècnica americana en el moment actual. Podem experimentar aquí l'eficàcia d'aquesta tècnica madura, que posa tots els continguts del film, en funció directa del moviment de la *camera*. L'escena en la qual Clive Brook escapa del pis on Miriam Hopkins ha estat assassinada, és decisiva en aquest sentit. Fixeu-vos-hi; repeteix, millorant-la, l'escena anterior, en la qual l'homicida abandona així mateix el pis.

El cinema parlat és avui tan madur com ahir podria ésser-ho el cinema mut. Les paraules ja són ara assimilades dins la substància del film i ajustades al ritme d'aquest. Més encara, es confronten en les imatges i, el mateix que en una escena inoblidable d'*Els carrers de la ciutat*, serveixen de teló de fons damunt el qual uns objectes retroben de sobte un relleu insospitat.

Des del començament de temporada s'han estrenat ja més de 200 films! Voluntàriament restringim la nostra labor damunt dels films que ens semblen característics. Tot i això, com negar el caràcter fragmentari de la nostra tasca! Per això ens sembla bé insistir, sempre que podem, sobre alguns punts d'ordre general, prenent per pretext algun film que s'ho vagui. A desgrat de les restriccions que hem senyalat, *Vint-i-quatre* és un d'aquests.

JOSEP PALAU

DISCO IRROMPIBLE

COLISEUM

PAUL LUKAS DOROTHY JORDAN

LA CONQUISTA DE PAPA

CHARLES RUGGLES VIVIENNE BARNES

Comèdia fina, delicada que es pot veure més d'un cop ES UN FILM PARAMOUNT

Diuenge nit: **NADAL**

HAROLD LOYD

El hombre que hace reír al mundo entero

CINE MANIA

con Constance Cummings

L'Espectacle més recomenat per acabar de passar la diada feliçment ES UN FILM PARAMOUNT

CAPITOL

GRAN ÈXIT

JOSE MOJICA

PRODUCCION FOX EN ESPAÑOL

EL CABALLERO DE LA NOCHE

"STUDIO CINAES"

Presentarà demà divendres, a les deu de la nit al

TIVOLI

el film de Jean Cocteau,

Le sang d'un Poète

El film de Leni Riefenstahl,

Luz Azul

Localitats al TIVOLI sense recàrrec.

NOTULA. — La projecció del film de "Jean Cocteau" començarà a les 10 en punt.

Demà nit al **FANTASIO**

UNA CANCION UN BESO UNA MUJER

Estrena de la pel·lícula de la simpatia amb

Gustau Froelich

Marta Eggerth

Música de Robert Stolz

NOTULA: Al Centre de Localitats i guixetes del «Fantasio» es desparten butaques numerades per a les sessions de dissabte nit, diuenge tarda i nit i dilluns nit.

EL TEATRE

Maria Valente

Grock deia que la seva presentació al Tivoli havia d'haver anat precedida d'uns quants números de music-hall. Algunes atraccions haurien caldejat l'ambient i creat una atmosfera favorable. El pas brusc d'un film al seu número, per contra, l'obligava a fer un esforç considerable per a crear, ell tot sol i ràpidament, l'atmosfera desitjada. Ara, al mateix Tivoli, tres o quatre atraccions han actuat abans de Maria Valente. Però aquest complement, orfe de ritme, lent i ensopeït, pesat i ple de punts morts, ha estat tan mediocre, que ha creat un ambient tristíssim que ha llevat brillantor i intensitat a la presentació de l'excel·lent fantasista. Maria Valente té una vivacitat, un nerviosisme, una alegria i un moviment continu, que ens fan pensar sense voler en el malaguanant Rastelli. Intel·ligent, fina, espiritual, omple l'escenari amb la seva fantasia, la seva simpatia, el seu humor, la seva gràcia i la seva exuberància meridional, purament llatina, italiana. En possessió d'una varietat extraordinària de dons, el seu talent poliedric li permet de cultivar amb idèntica perfecció la dansa i la música. La concertina en les seves mans adquireix una vibració sorprenent. I toca amb sòbria virtuositat, desposseïda d'efectismes, el xilofon, el vibrafon, el fonomonocorde—mena de cello amb una sola corda—i els platets de metal.

Però pel nostre gust el número que ha presentat a Barcelona és massa afeixugat de números musicals. Tenim la sensació que és incomplet. Levinson s'ha ocupat extensament de la Valente ballarina. I les dues úniques danses que li hem vist no haurien segurement provocat aquests llargs comentaris. Sigui com sigui, però, aquesta abundància de números musicals no fatiga en cap moment l'espectador, degut a la fantasia amb què li són oferts. Joan Tomás deia molt justament en aquestes pàgines que Sam Barton considera la bicicleta com un accessori de la seva fantasia, de la mateixa manera que un Grock utilitza el violí o un Claret les cames. Maria Valente posa també la música al servei de la seva influent fantasia, l'instrument més poderós de la qual és una mímica de gran classe. El seu rostre rialler, extraordinàriament dúctil i mòbil, els seus ulls vivíssims, els seus gestos descomulgats, expressen els sentiments amb una justesa admirable, sense cap mena d'excés, sense cap concessió a la grolleria, amb una sobrietat, una finesa i una delicadesa perfectes.

Dansarina, la manera de posar els peus, algun *jété tourné* i altres passos clàssics, el seu estil, revelen la seva forta disciplina escolar. L'estat actual de la dansa ens obliga a reclamar també l'ofici. Actualment, la dansa és gairebé sempre indisciplinada i improvisada. Aci, els exemples abunden. El llenguatge coreogràfic pobríssim de les nostres pobres noietes que es dediquen a la dansa espanyola, és una caricatura grotesca del ball espanyol clàssic, amarat d'una disciplina d'escola que els mestres de ballet madrilenys anaren a cercar a París i a Milà. El ball americà ha estat totalment desnaturalitzat per una colla de noietes indocumentades que l'han convertit en contorsió desordenada o repiqueig mecànic de peus. I les escorrialles de l'hellenisme elemental de la Duncan han estat recollides per les cultiva-

dors de la dansa rítmica o plàstica, que exhibeixen el seu inconsistent impressionisme coreogràfic en algun *recital selecte*.

Davant totes aquestes aproximacions i divagacions, s'imposa naturalment una disciplina. Molts d'aquests improvisadors volen dissimular la seva penúria tècnica amb la fantasia. Arriben a fer veure que ballen sense ballar a còpia de fantasia. Però aquesta, sense una bastida rigorosa, no és altra cosa que balbuceig inarticulat. Les llibertats cal guanyar-les a pols. I totes les llicències són

permeses a aquells que poden assentar-les damunt una base sòlida. Maria Valente, després d'una dura disciplina, pot permetre's el luxe de posar la dansa al servei de la seva fantasia, i deformar-la com li plagi. Heus aci el que deia Levinson d'aquesta gran artista: «D'on vénen aquesta facultat de metamòrfosi, aquesta ductilitat i aquest mestratge? De la dansa d'escola que alimenta el seu caprici. La seva cultura clàssica. Els seus dons naturals són singularment consolidats per l'adquirir.» Gràcies a aquesta cultura clàssica, les paròdies de danses de Maria Valente, les seves deformacions caricaturals dels passos clàssics, les seves figures fantasistes, deixen veure, darrera la ironia, l'estil, les línies de la composició de les actituds i, sobretot, la precisió. Aquella precisió indispensable en el circ i en el music-hall. La precisió que admirem en el treball ben fet de l'acrobata.

El complement del programa del Tivoli és, com hem dit, molt mediocre. Al contrari de Maria Valente, John Bux no té ni escola ni fantasia. Només una certa flexibilitat. El cas d'aquest noi és incompreensible. No l'anima cap desig de renovació. Fa anys i panys que fa les mateixes coses. I ara, les fa pitjor que mai. Amanerat, cada dia té més poca gràcia. Aquella paròdia de la dansa apatxe, que ja ens sabem de memòria, és d'una infelicitat definitiva. Elsie Bayron no té tampoc escola, però té temperament. I això sempre fa bonic. Dels altres—sobretot d'aquella orquestra: oh, quina orquestra!—no volem parlar-ne. Hauríem d'ésser cruels.

SEBASTIÀ GASCH

El teatre de Briex a Barcelona

Dels autors francesos més destacats de darrers del segle XIX i començos de l'actual, Eugène Briex, que acaba de morir, fou a Barcelona un dels menys volguts. El seu teatre de «sanejament social», en el qual es dona la màxima importància a l'intenció, o a la «idea», i que el propi Briex mai no considerà com un fi, sinó com un mitjà de provocar la reacció del poble davant l'error, el vici, la injustícia i totes les tares de la societat, no arribà ací a fer-se popular, ni trobà entre els intel·lectuals gaires simpaties. La nostra ciutat, durant el període brillant de Briex, travessava una època d'intensa excitació en tots els ordres, però el públic, al teatre, demanava acció i no prèdiques. Briex no commovia els de baix, ni entusiasma els de dalt.

La primera obra de Briex representada a Barcelona fou *La robe rouge*; s'estrenà en francès el mes de maig de 1902 al Principal, per una companyia d'aquelles que volten l'Espanya i el Marroc; la mateixa companyia, als pocs dies, donà a conèixer *Blanchette*. Eren, i han restat, les dues millors produccions de Briex. *La robe rouge* venia a nosaltres només amb dos anys de retard; en canvi, en feia ja deu que *Blanchette* havia estat consagrada a París com un dels èxits més legítims del Teatre Lliure. Una i altra obra passen sense soroll. Per què? Potser a causa de llur deficient interpretació. Potser, també, pel fet de no ésser amic aquell públic, menys que cap, de les «tesis» sostingudes amb xerrameca escènica.

Seguí, després, *Els tarats*. L'estrena tingué lloc el dia 9 de desembre del mateix any 1902, al Teatre Circ Espanyol. Aquesta fou ja una estrena sensacional. Tot hi havia contribuït: el tema atrevit de l'obra i el seu desenvolupament descarnat, la seva interdicció per la censura a París i els apassionats comentaris que originà la seva lectura pública, i, sobretot, la circumstància de patrocinar l'estrena l'Agrupació Avenir, composta de gent d'ideologia la més avançada, tant en el camp social com en els sentiments artístics. Es tractava d'una penya d'obers anarquistes; Felip Cortiella, tipògraf i corrector de proves, figurava com animador principal, i amb ell constituïen els elements actius de l'Agrupació el dibuixant Josep Chassaingnet, el teixidor Joan Lastórtoras, dos sabaters—En Clotas i En Pinón—i un dependent de comerç que es deia Bauzá. Eren gent assedegada de cultura. Ho feien tot en català. Foren ells, secundats per la Societat de Paletes de Gràcia, els que fundaren al carrer d'Abaixadors el Centre Fraternal de Cultura, entitat de treballadors que, entre altres empreses, organitzà, l'any 1903, una representació de *Casa de nines*, per la Teresa Mariani, a Novetats, i una de *Hedda Gabler*, per la Itàlia Vitaliani, al Granvia. Foren ells els que, abans d'estrenar-se *Els tarats*, havien fet aplaudir a Barcelona, al teatre de les Arts, del carrer de Floridablanca, *Els mals pastors* de Mirbeau, *Quan ens despertem d'entre els morts* i *Els pilars de la societat*, d'Ibsen, i *Les tenalles*, d'Hervieu. Quan s'escriurà, qui escriurà, per a exemple de tots, l'abnegada història d'aquella Agrupació?

L'estrena d'*Els tarats* anà precedida d'una forta campanya de premsa i d'una pluja continuada de prospectes. «Cal—es llegia en un d'aquests—obrir els ulls als ignorants, commoure els egoistes, esperar els escèptics; cal, en una paraula, interessar tothom per a fer possible la desaparició de la sífilis, taca indigna i vergonyosa que pesa damunt la societat moderna.» I afegia més avall: «Volem que s'adoni tothom el seu esforç a fer-lo desaparèixer.» La nit de l'estrena, abans d'ésser aixecat el teló, el doctor Raduà va donar una conferència. El teatre estava ple a vessar. Hi havia En Castellote, la Teresa Claramunt, En Bessons i tota la plana major de l'anarquisme barceloní. La policia els havia vist a la porta del teatre i havia comunicat llur presència al governador. Aquest intentà a darrera hora suspendre la representació, però desistí de fer-ho en advertir-li per telèfon En Cortiella que solament en aquell cas es produiria una greu alteració de l'ordre. Briex tenia molt interès en aquesta representació d'*Els tarats*. Quan li fou demanat el corresponent permís, havia posat algunes objeccions. «Estic disposat sempre a fer obra de propaganda social—escriu a Josep Chassaingnet—i crec que una representació de *Les Avariés* pot donar a Barcelona, en aquest sentit, un bon resultat; no voldria, de totes maneres, que amb la meua obra un empresari fes beneficis en detriment meu; comuniquem-me, per tant, detalls de la vostra Agrupació, que no conec; diguem-me les vostres finalitats, els vostres mitjans, els vostres projectes; mireu que algú, a París, em faciliti referències vostres.» Les referències les facilità, excel·lents, Octave Mirbeau. Briex—l'honorable Briex, com li deien en sorna—féu donació dels seus drets d'autor.

GUTENBERG, S. A.

Maquinària, Tipus, Filetatge de bronze, Tintes i Utilitatge per les Arts Gràfiques

Aguilers, 1 i Via Laietana, 4
Tel. 15524 - BARCELONA

La crítica es mostrà adversa a *Els tarats*. Salvador Vilaregut, des de les planes de *Juventut*, qualificà l'obra de «descolorida i antiestètica conversa higienica», i digué de Briex que era un anti-artista. Josep Morató, a *La Veu*, parlà d'una «lligó freda i descarnada de patologia social, comparable a les de les clíniques o a les de l'anfiteatre de l'Hospital». El públic, però, havia respost, com he dit, a la crida de l'Agrupació Avenir, i adhuc calgué donar una segona representació. Va ésser *Els tarats* l'a-

La crítica es mostrà adversa a *Els tarats*. Salvador Vilaregut, des de les planes de *Juventut*, qualificà l'obra de «descolorida i antiestètica conversa higienica», i digué de Briex que era un anti-artista. Josep Morató, a *La Veu*, parlà d'una «lligó freda i descarnada de patologia social, comparable a les de les clíniques o a les de l'anfiteatre de l'Hospital». El públic, però, havia respost, com he dit, a la crida de l'Agrupació Avenir, i adhuc calgué donar una segona representació. Va ésser *Els tarats* l'a-

Autorització de Briex a l'Agrupació Avenir

La crítica es mostrà adversa a *Els tarats*. Salvador Vilaregut, des de les planes de *Juventut*, qualificà l'obra de «descolorida i antiestètica conversa higienica», i digué de Briex que era un anti-artista. Josep Morató, a *La Veu*, parlà d'una «lligó freda i descarnada de patologia social, comparable a les de les clíniques o a les de l'anfiteatre de l'Hospital». El públic, però, havia respost, com he dit, a la crida de l'Agrupació Avenir, i adhuc calgué donar una segona representació. Va ésser *Els tarats* l'a-

La crítica es mostrà adversa a *Els tarats*. Salvador Vilaregut, des de les planes de *Juventut*, qualificà l'obra de «descolorida i antiestètica conversa higienica», i digué de Briex que era un anti-artista. Josep Morató, a *La Veu*, parlà d'una «lligó freda i descarnada de patologia social, comparable a les de les clíniques o a les de l'anfiteatre de l'Hospital». El públic, però, havia respost, com he dit, a la crida de l'Agrupació Avenir, i adhuc calgué donar una segona representació. Va ésser *Els tarats* l'a-

La crítica es mostrà adversa a *Els tarats*. Salvador Vilaregut, des de les planes de *Juventut*, qualificà l'obra de «descolorida i antiestètica conversa higienica», i digué de Briex que era un anti-artista. Josep Morató, a *La Veu*, parlà d'una «lligó freda i descarnada de patologia social, comparable a les de les clíniques o a les de l'anfiteatre de l'Hospital». El públic, però, havia respost, com he dit, a la crida de l'Agrupació Avenir, i adhuc calgué donar una segona representació. Va ésser *Els tarats* l'a-

JOAN TOMAS

LLANTERNA

Imitació i paròdia

En aquesta mateixa pàgina publiquem la crítica de l'actuació de Maria Valente al Tivoli. El comentarista elogia el seu treball i denuncia la meritorietat de les atraccions que el precediren. En efecte: aquell complement mal ritmat i mediocre, el teló que baixava i pujava continuament i l'*apoteosi final* de revista de cinquè ordre han perjudicat considerablement el treball de la gran fantasista. I els comentaris que la seva actuació ha provocat no han estat tots elogiosos. Algun crític l'ha titulat artista de circ, tot i calent en el confusionisme d'aquells que ignoren que el café concert és una cosa, el music-hall una altra, i una altra el circ. Maria Valente és una artista essencialment de music-hall. D'altres, molts, han dit que la imitació que fa la Valente de Chevalier és inferior a la que realitza Claret. Aquest, amb el seu smoking i el seu barret de palla, imitava en efecte Chevalier. Maria Valente, que conserva els seus pantalons negres i la seva brusa blanca, en fa una paròdia. I paròdia equival a creació. Prenent un número de Chevalier com a punt de partida estricte, Maria Valente realitza, no una còpia, sinó una creació, una pura invenció. Lamentem que la manera inadequada i deficient com ha estat presentada Maria Valente li hagi impedit de donar la mida exacta del seu talent i hagi estat la causa que el públic no ha pogut fer-se càrrec de tot el seu valor.

Debut de Víctor Granados

Un nou valor, Víctor Granados. Tots els que assistiren dissabte passat al te benefici de l'Empar Maternal, que tingué lloc al Ritz, pogueren saludar l'aparició d'un element nou i valuós en el món dels nostres cantants. Víctor Granados, fill del compositor, també músic, violoncellista emèrit, se'n ha revelat com un cantant de primera força. A part dels seus talents naturals, poseïx, a conseqüència de la seva cultura musical, un estil sobri i enèrgic i una interpretació original i comprensiva.

La mica de la nerviositat del començament li anà desapareixent, a poc a poc, i llavors l'auditori tingué ocasió de copsar tot el mèrit de la tasca d'aquest jove artista.

I no hi ha dubte que l'acte del dissabte senyala només un inici i que, ben aviat, ens serà possible de poder seguir les passes en sentit ascendent que pel camí del noble art del cant donarà Víctor Granados.

Això és el que tothom pot augurar-li, després d'haver sentit el seu brillant debut, que ell, amb un gest noble i generós, dedicà a benefici de l'obra de l'Empar Maternal de Barcelona.

A. X.

Maison Dorée

Dissabte, dia 24

Sopar Revetlla de Nadal

Reveillon Cotillon

Obsequis - Arbre de Noël

JAUME PLANES

i els seus Discos Vivents

Sensacional descobriment
contra els cabells blancs,
transparent com l'aigua, i
que no embruta el cabell

Aigua de Colònia
MISTERIOSA
LABORATORIS : APARTAT 239

AVUI, DIJOUS, ESTRENA AL
TIVOLI
El Guelmouna
Intens drama del desert

Un dels èxits més legítims
del film francès

MERCADER DE ARENA
Jean Toulot, Jean Heuze, Kaissa Robba

PER A FOTOGRAVATS, LA CASA
ANTONI MARTI
Màxima rapidesa ■ Màxima qualitat
AVINYÓ, 19, pral. : Telèfon 17047 : BARCELONA

PUBLI-CINEMA
Passeig de Gràcia, 57
Telèfon 79681

Sessió a dos quarts de quatre.
A les sis, sessió especial, numerada a 2 pessetes l'entrada

Reportatges Cineac
Navegants Iluminosos
(Documental)

Noticiari Fox Sonor
A petició del públic, repetició de

Olimpiades 1932
(Explicades en espanyol)

Equip sonor R. C. A. Photophone

URQUINAONA
Nada menos que un alma
de niño, nada más que
un corazón infantil.

Jackie
COOPER
Wallace
BEERY

FILM
Mejor
Gustav
Hayes

CHAMP
EL CAMPEÓN

EL BEN MENJAR

Sobre la bona cuina Aforismes Literatura i gastronomia

Menjar bé és el fruit d'una civilització. Així, en la història, el mateix que la literatura i les arts, la cuina segueix la trajectòria dels invasors i colonitzadors.

Com que no cal entretenir-se a demostrar aquesta veritat, la prova documental de la qual deixem als erudits, senyalem, com un fet important en la història de la civilització catalana, que el nostre amic Pujols veurà esmentat amb alegria, ja que demés de patriota és amic de la bona taula, l'aparició a darrers del segle xv, del *Libre de Coch*, escrit en català per mestre Rubert, cuiner d'Alfons el Magnànim. És un dels primers llibres de cuina del món, i ben aviat traduït al castellà, hom diu que per iniciativa de Carles V, la golafreia del qual li hagué de fer conèixer els patiments de la gota.

Aquest sol fet ja ens deixa ben situats com a ascendència pel que fa a tradició culinària, que ja hem quedat que és una de les formes més afinades de civilització.

Els catalans, tal com tenim un idioma propi, tenim una cuina pròpia. Pròpia i completa. La varietat geogràfica del nostre país, d'extensa costa, regions planes i muntanyoses de totes les alçades, amb climes variats, ofereix tota mena de productes autòctons, condició essencial per posseir una cuina completa i amb característiques pròpies. Que amb el nom «a la catalana» hagin passat als receptaris forasters gran nombre de preparacions culinàries, és una prova de la singularitat de la nostra cuina, singularitat que no s'improvisa, sinó que és el fruit d'un llarg conreu d'aquest tan important acte de la vida com és el ben menjar. Aquest conreu ha estat ininterromput. Hem esmentat un llibre del segle xv, que, si no anem errats, es pot trobar a la Biblioteca de Catalunya, en el qual el seu autor, el mestre Rubert, recull plats ja tradicionals. Darrera d'ell en podríem citar molts més, fins als nostres dies, demostrant que al llarg de la nostra història no s'han interromput les ganes de menjar bé.

Hi ha tractadista que assegura que la cuina de la península, afavorida per la invasió romana i l'àrabica, fou durant l'Edat mitjana, la millor del món; el descobriment d'Amèrica vingué encara a afavorir-la. Amb la decadència política vingué la culinària, i la cuina francesa passà a viatjar la mà per la cara a totes les altres, fins al punt que arribà una època, ben recent, que semblava no haver-n'hi d'altra. Havíem perdut l'avantatge que dúiem.

Avui dia, temps de cosmopolitisme superficial, de bescanvis fàcils i de comunicacions ràpides, hom pot gustar plats de totes les cuines del món, elaborats amb tots els productes de l'univers. Però cada país té els seus característics, els que donen individualitat i fesomia pròpia. No hem d'entrar en detalls sobre la cuina catalana, prou inventariada en tot de llibres i receptaris, molts d'ells però en castellà. No cal tampoc senyalar les característiques de la nostra cuina, que alguns troben un xic feixuga, com a cuina que no és tan evolucionada com la francesa, cuina d'un país de gent benestant, d'abundància de classe mitjana, que no es satisfà d'aparences i que es decanta per les coses sòlides.

Però, malgrat aquesta fama de positius que tenim els catalans, i en el menjar es demostra, encara no ens hem adonat prou que la gastronomia no té tan solament un aspecte de pur plaer, sinó també un altre d'econòmic. Que cuina vol dir tant com producció, i menjar bé a base de les coses que produeix el propi país és una font de riquesa. Cal acreditar els nostres productes, fent valer llur lloc d'origen, donant-los a conèixer més del que ho són, que no ho són gaire fora d'aquí.

Parlem de productes naturals o elaborats que figuren a la taula. Malgrat la riquesa frutera de Catalunya, fins fa poc no han començat a haver-hi a Barcelona fruiteries de gran ciutat. Molts productes forasters no tenen parió amb els autòctons, però aquests tot sovint no s'escampen gaire més enllà de llur centre de producció i són suplantats a la cuina i a la taula per d'altres de forasters, que els són inferiors, o iguals, però vénen precedits d'una fama ben tre-

ballada de la qual nosaltres no hem sabut proveir els nostres.

De vegades, ens refiem massa de la bondat de la primera matèria, i negligim la preparació i elaboració. I això enlloc no es veu tant com en els vins, que podríem ésser els millors del món.

Però aquesta característica de la cuina

catalana, la trobaríem en moltes altres coses nostres, bones, sòlides, ben fetes, però un xic mal acabades, lleument desfavorides pels detalls. És mal de pobles poc madurs, poc afinats, que sovint estimen la quantitat per sobre de la qualitat, sense tenir present, pel que fa al tema que avui tractem, aquell aforisme de Brillat-Savarin: «Els que s'indigesten o que s'embriaguen, no saben ni menjar ni beure».

En un tall hi ha el tros del procurador i el dels passants; aquest darrer és el menys tendre. Això referma la llei dels contrastos, ja que no hi ha res més coriàci que un vell procurador.

Els veritables gormands han acabat llur sopar abans de les postres. El que mengen després de les postres no és sinó educació; però en general són molt educats.

Es un gran abús el costum d'encarregar a un convidat de tallar les peces grosses: com que això és una feinada, i és més onerosa perquè una educació mal entesa vol que el tallador es guardi per ell el pitjor tros, tothom procura d'evitar-la. I ordinàriament recau sobre els més poc traçuts, i el rostit se'n ressent.

Les dones que, pertot arreu, són l'encís de la societat, es troben desplaçades en un àpat de gormands, on l'atenció no pot ésser distreta i es concentra en el que hi ha sobre la taula, no al voltant d'ella. Per això, en ocasions així, l'oca més estúpida guanya a la dona més amable. Però després del cafè el bell sexe reprèn els seus drets. Un metge amic fins pretén que aleshores encara n'ha adquirit més.

Convidar algú, és encarregar-se de la seva felicitat durant tot el temps que està sota el nostre sostre.

A un gormand de debò li agrada tant fer dieta, com veure's obligat a menjar de pressa un bon sopar.

Els bons sopars es fan en petit comitè. Un àpat de gastrònoms empedernits no pot passar de deu coberts.

La principal preocupació de l'amo d'una casa ha d'ésser l'estat del plat de cada un dels seus invitats, i el seu primer deure, de no tenir-lo mai buit, i el got ple. Sempre ha de tenir horror al buit.

Un gormand de debò no es fa esperar mai.

Fer frases, i fer-les bé, és ofici de literat. Fer plats, i fer-los bé, és ofici de cuiner. No és indispensable que ambdós oficis vagin junts. El segon ha de pendre la ploma només per escriure receptes de cuina, perquè rarament, encara que faci frases sobre l'art de menjar, se'n sortirà bé.

Conèixer un barman, que com a bar-

Al teatre, hi hagué un temps que era costum menjar en escena. Però en realitat no es menjava. En una obra catalana, una família menestral tenia una cassola d'arròs al mig de la taula. Ens consta que l'arròs eren serradures mullades i uns retalls de baieta vermella, fets amb tires d'espolsadors, simulaven talls de pebrot. Un ex-actor

Natura morta

man anava a l'hora. Abandonà d'estar-se darrera el taulell sacsejant la coctelera o abocant beguda amb aquella precisió que és tan bonica si es tracta de copes de licor, que cal que no vessin empastifant el peu i els dits de qui l'agafa, i tant de fàstic fa quan es tracta de begudes que no han d'omplir el got on s'aboquen. Abandonà un lloc tan honorable per estar-se darrera una taula de redacció. I, és clar, ha fet molt mala fi.

De totes maneres, els literats sempre han escrit de coses de menjar i de beure, abans que la gastronomia fos considerada un art i que un cert esnobisme se n'apoderés. Els escriptors realistes han descrit àpats amb una precisió que es veia d'una hora lluny que copiaven receptes d'un llibre de cuina.

que encara recorda el tuf de serradures mullades que hagué de respirar en els seus bolsos per sordids teatres, explica coses així i pitjors encara.

Però això no té gran cosa a veure amb la gastronomia, perquè si ella té sempre a veure amb el menjar, aquest tot sovint no té res de comú amb la gastronomia. I fins ha semblat, a èpoques, que la literatura i l'art no tinguessin res a veure, no ja amb la gastronomia, sinó ni amb el menjar tan sols. Parlem, és clar, d'aquest nostre país, que així i tot estimem tant.

Fóra difícil de fer una antologia culinària a base d'autors catalans. No són pas els que van més ben menjats del món, sense arribar, en general, a les dietes absolutes de la bohèmia madrilenya.

Alguns lectors potser recordaran que un diari català, una temporada, publicava amb regularitat una secció dedicada a la bona taula. A més a més de receptes tretes d'alguns dels infinits manuals existents, es dedicava a entrevistar periodistes — periodistes!, sí, senyors — sobre qüestions de taula. Quines coses van sortir, Mare de Déu! Hi havia qui considerava les arengades com el millor plat (!) que havia conegut en sa vida. Un altre parlava d'una arrossada al bosc de can Feu, o d'un tip de mongetes com de moments decisius en la seva vida.

No era per sobtar-se massa. El que sobtava era la inconsciència del que menava l'enquesta. Però potser no calia sobtar-se'n pensant un moment que a Catalunya hi ha hagut novellista que, per donar idea del luxe d'una família, la descriu menjant carn a la brasa amb salsa a la maionesa; o recordant aquella obra teatral, ben contemporània nostra, en què un senyoràs, milionari, recita el menú d'un àpat de nocces de la seva família: canalons, llagosta i pollastre.

També hi ha aquells autors que, volent ésser fins, cosmopolites i refinats, només parlen de tes amb pastes i cocktails, refinaments als quals ja han arribat àdhuc les classes passives més tronades.

Tot plegat, falta de documentació, de bon gust, i excessiva ignorància.

Advertint que no cal ésser un golafre ni un begut per poder parlar amb coneixement i solta dels plaers de la taula, que els ascetes i els dispèptics consideren propis només dels porcells d'Epicur. L'escriptor es dirigeix més a la imaginació que no pas al paladar i a l'estómac, i molt sovint s'han fet fambes de bevadors a poetes que han pres la beguda com un tema líric i que no eren pas, en aquest aspecte, per sobre ni per sota de la mitjana normal, la de qualsevol persona honrada, i medíocre i tot si voleu.

Transportats a un pla literari, el menjar i el beure són uns temes com uns altres, ni més alts ni més baixos. Tot és la manera de tractar-los, manera força negligida en les nostres lletres. Si no us ho creieu, preneu notes per a una antologia, i veureu si arreplegueu gaires trossos aprofitables.

Aquests bells recipients esperen un vi exquisit, un licor deliciós o una essència rara? Adhuc buits satisfan l'esperit, puix que li donen la sensació de la forma perfecta

—Es un metge molt simpàtic i de molta consciència. Cada dia em fa dues visites.
—Es estrany. A mi, a la primera em va dir que ja estava curada.

(Le Journal, París)

J. R O C A

Rambla del Centre, 33
Passatge Bacardí, 2

COMEDIA EN COL-LABORACIO

—Tens alguna idea?
—Cap, i tu?
—Tampoc.
—Aleshores escriurem l'obra plegats.

(Lustige Blätter, Berlín)

RELIGIÓ I GASTRONOMIA

El gall dindi de Nadal

Poques religions hi ha, com la catòlica apostòlica i romana, que sàpiguen mantenir com ella, al costat del més quinquagesimari espiritualisme, el culte i l'adhesió a totes les joies d'aquest gloriós món terrenal.

Direm només com ens sembla que és principalment per aquella raó i a part les altres causes que hi hagin pogut influir, que cap

Per l'agost, cada poble de Catalunya fa la seva festa major. Les opulentes oques rostides n'eren el plat insubstituïble. I Tots Sants, venia carregat de panellets i castanyes. Per Santa Magdalena, es menjaven les primeres avellanes tendres de l'any; per Sant Jaume, els melons; per Sant Angel, les magranes. Cada vegada que dintre l'any hom encetava la menja en família de qual-

El herois d'aquests dies

altra religió no hagi pogut prosperar en les nostres tatituds —països de llum i de claredat, més instintius que intel·lectuals i més sensorials que barrinadors.

Tot això potser és excessiu com a preludi del que motiva aquest article, que és parlar un xic del calendari gastronòmic religiós de Catalunya, però les mateixes ganes de presentar la nostra golafreia nacional justificada i coonestada per la millor autoritat possible, ens ha portat a aquestes disquisicions, de les quals hem de demanar perdó a la benevolència del nostre lector.

Els catalans, en la nostra cuina, com en els nostres sentiments generals, no hem fet mai gaire gala de complicacions ni subtilitats. La cuina catalana és ben lluny de revelar-nos com a poble refinat en l'art del menjar, però demostra prou bé que som pràctics i positius en allò que toca a la nostra nutrició; si no és complicada, és, però, substancial i suculent.

La cuina francesa és la més rica en matissos i exquisideses; la seva abundor i varietat de plats fa la més important del món. No és debades que França està situada al bell rovell de l'ou de la civilització occidental. Itàlia, en el que té d'autòctona, no és pas molt rica; es caracteritza per les pastes toves i espesses i alguns fregits lleugers. Alemanya té una cuina abundosa, carregada de greixos, amb barreges estranyes de dolç i salat; no és pas un poble massa culte en aquest art. Menys ho és, però, Anglaterra, pàtria dels rostits salvatges, a mig fer, i flegums i verdures bullides. Quant als Estats Units, no cal parlar-ne; la seva cuina és inexistent; conserves i més conserves, amb el mateix gust de llana en totes les seves varietats.

Quant a Espanya —com tots els altres països que hem anomenat i que, potser, hem enllestit massa somerament—, té una cuina diversa i polimòrfica, escalonada des dels fregits eixuts i fermes, els guisats forts i plens d'espècies dels pobles del Nord fins als misers *gaspachos* del Sud, passant per aquells plats gairebé orfes de vianda i abundants en suc, per poder-hi sucra força pa que bé haureu pogut estimar en el que valen si heu viatjat gaire per la Península.

La cuina catalana hi és una cosa totalment a part. Forta i convincent. Les salses hi són justes i precises, les espècies, discretes i mesurades.

El nostre calendari gastronòmic comença amb el Nadal. Els torrons, no cal dir que si éreu d'una família de principis, no havien comparegut a la taula del menjador fins el dia de la Puríssima. Després es presentaven, amb tota la seva varietat, a fer de postres del solemníssim dinar de Nadal.

El dinar de Nadal era el més seriós de l'any. Esquemàticament es componia de l'escudella i de la carn d'olla, que obrien la marxa amb la seva substancialitat severitat. L'escudella era una sopa de brou, feta amb pasta grossa —generalment macarrons—, un brou espès, carregat de llunes com el vestit d'una cobejadora, seguia després un esplèndid lluc de palangre bullit, amb la seva salsa mahonesa, precedint la majestat daurada i perfumada del gall dindi rostit, farcit de panses, prunes, pinyons, salsetes i llomillo. Cada any en sortir les salsetes de dins el gall, era broma obligada entre la menudalla exclamar: *S'hi han deixat les tripes, s'hi han deixat les tripes!*

Cloïen el dinar els torrons, les neules i el meló que, prèviament, havia dipositat el tió sota els convincents afalacs de mantes bastonades. El dinar, esquemàticament, era això. Després cada casa el guarnia amb tots els additaments que li venia bé; entreteniments diversos, assortits de fruita, i si els semblava que no n'hi hauria prou, hi afegien algun altre plat de circumstàncies.

Després de Nadal, ve el cap d'any. El gall dindi —que qui sap per quins mecanismes arribà a ésser, a Catalunya, una menja tan important i representativa— era substituït pel pollastre del país. Per Sant Pau, per Sant Antoni, era imprescindible el tortell.

El dijous gras era celebrat amb unes esplèndides truites amb botifarra i amb les molt sovint immastegables coques de llardons. Per Sant Josep, crema. Per Setmana Santa, matons de monja i blancs. El diumenge de Resurrecció encetava l'anyell; per postres, mal no hi hagués cap padri en vida, no podia faltar la mona —de croquant, de pa de pessic, amb els seus ous virclats i guarnits amb plomes i serrells—. Sant Joan i Sant Pere ens portaven les seves coques.

sevol fruita, de qualsevol producte de la terra, la frase ritual que pronunciava el cap de casa era: *Any de bé siga*, que era corejada per tota la família.

Segons es pot veure, com a gastronomia, no és pas massa pròdig el nostre calendari, però encara en aquesta relació hem comptat moltes dates la celebració de les quals es perd més de dia en dia.

Sort, però, que la més solemne, aquesta de Nadal, cada any agafa més prestigi i hom la commemora amb més entusiasme. El fet és que encara que la seva significació religiosa no és massa present en la memòria de tothom, és ben difícil que hom arribi a aconseguir que a l'imatge del pollastre no s'associi, de lluny o de prop, en cada consciència, la del naixement de Jesús.

JOAN QUARESMA

Aforismes

La major pena que es pugui fer a un gormand, és interrompre'l en el seu exercici. Fer una visita a persones que mengen és una manca de bon ús i de saber viure; és impedir-los de raonar llurs plats, i causar-los distraccions enutjoses.

El vi de collita pròpia, un sopar d'amic i la música d'aficionats són tres coses igualment a tómer.

La taula ha d'estar perfectament il·luminada, sense noses per al servei ni perill per a les salses.

Més val embriagar-se amb vi que amb tinta perquè és menys negre.

Algunes persones tenen por, a taula, d'un saler abocat i del nombre tretze. Aquest nombre solament és de tómer si només hi ha menjar per a dotze. Quant al saler, l'essencial és que no s'aboqui dintre un bon plat.

DARRER RECURS

—Què esperen per trobar-me un bon partit?

—Em sembla que haurà d'acabar acontentant-se amb el partit feminista.

(Gringoire, París)

La nit de la vianda

Hi ha en l'any, unes quantes nits inconfusibles gràcies a llur perfum. Entre totes elles, la vetlla de Nadal té, ultra el perfum, un color i una remor pròpies. Com uns formidables incensers, les caixes dels mercats exhalen vapors espessos que arriben a formar núvols damunt del cel de la ciutat. Núvols fantasmals que ruixen d'articles alimentaris els somnis dels miserables que, arribada la nit de Nadal, surten de casa i

fusta. A les pinyes els fan l'ullet 'es etiquetes de les ampolles de rom arrengades en els prestatges. Per tot el bar circula un aire colonial i d'un moment a l'altre espe-reu que els dependents sortiran de darrera del taulell per a cantar-vos un son.

Tot té un color d'or. L'or de les bufandes de les botelles de xampany, l'or de les bombetes de mil bugies i l'or del llautó, redimit per la llum. Fins els taxis, carregats de

«Les consaladeries rebenten de llum i d'embotits»

dormen al carrer, per a donar gust als autors de contes nadalencs i als anarquistes.

Canaletes. Allí on menys suposàveu, en l'aparador ocupat normalment per les capses de bombons o bé la pastisseria, aquesta nit ha estat convertit en un galliner. Sota el vidre i a través de la tela metàl·lica, el públic badooc contempla la papada d'un indi o bé els colors violats d'un capó. Els infants, sadollats ja de pressentiments de Reis, es deturen davant de les gàbies i demanen un animal d'aquells.

En les entrades dels bars, sota mateix dels anuncis lluminosos, pengen garlandes de pinyes d'Amèrica. Tenen un aire de *girls* de revista negra i branden el plomall per damunt de la calba dels melons que dormen a terra, dintre de la palla de les caixes de

minestra fins al capdamunt, tenen un posat noble de carrosses o bé de corns de l'abundància. Un d'ells s'obre i deixa a la vorera unes fruites delicades de *reveillon*: dues noies vestides de nit, amb unes robes color llimó i verd tendre.

La Boqueria té aquesta nit proporcions de tumulte públic i ritme de fàbrica. Les parades de verdura són trinxeres construïdes a base de cols i d'escaroles. Les consaladeries rebenten de llum i d'embotits. Els adroguers han fet uns castells monumentals de llaines de conserves i els paquets de pastes d'ou són les bengales de la revetlla aquesta.

Entre la gentada que omple els mercats en les nits de Nadal, només la meitat hi va amb la intenció de comprar. De l'altra meitat, n'hi ha una part que hi va per l'espectacle i una altra part que hi ha estat menada per intencions no gaire honestes, de les quals poden informar-ne les minyones de servei un xic revingudes.

La majoria dels compradors, o —més ben dit—, de les compradores de bona fe, són dones que al matí no tenien pas la intenció d'anar a plaça a la nit. Però en el moment de guarnir el pollastre, s'han adonat que els mancaven les prunes, o bé que no havien pensat en els macarrons o que no havien atinat en l'api. Aleshores no els resta altra solució que la de disposar-se a patir i anar-se a capbussar dintre del mercat. Això els encomana un nequí i una precipitació. Volen que les venedores les despatxin ràpidament. S'inquieten quan troben els passos obstruïts i juren i rejuren que és aquest el darrer any que van de nit al mercat... Però arriba l'any següent i la memòria és tan flaca com abans. Les prunes i els macarrons han estat, també, víctimes de l'oblit.

Les muntanyes de vianda, a mesura que avança la nit, decreixen ostensiblement. De mica en mica, es reparteixen entre els cabassos. Rambla amunt, van les dones amb el cos mig plegat per la càrrega. Però avui s'ofereixen amables els marits i els promesos. Nansa a mà i mà, els cistells baden una boca de pam i tota la nit és perfumada d'api, que és l'alfàbrega de la revetlla de Nadal.

Un dels misteris, entre els molts misteris de la nit de Nadal, és saber qui consumeix aquelles paneres que exhibeixen les confiteries. Nosaltres no hem cregut mai que fossin verídiques. Les ampolles que treuen el cap entre cintes, són de fusta; el paper cel·lulosa no embolica torrons, sinó llambordes; i aquella fruita tan magnífica és cera pura, pintada de colors. Si les confiteries exhibeixen aquestes paneres és perquè l'amo de l'establiment es documenta en la felicitació del vigilant i la pren com a article de fe.

Un altre dels misteris de la nit de Nadal aplicada a la confiteria, és el desig sobtat d'arruinar-se que senten alguns comerciants, en benefici de la clientela. Botiga que normalment es mor de gana, avui, en fioc d'aprofitar-se de l'ocasió, estableix unes rebaixes de preus sensacionals i per una quantitat modestíssima forneix al comprador tota l'alegria de Nadal, des dels vins fins als havans. Desconfieu del consumidor que en una nit com aquesta sucumbeix a la temptació dels rètols provisionals i de les notes de preus escrites en números de pam. L'home que per Nadal compra xampany d'origen inconfessable i torrons clandestins, quan arriba la nit de Reis comprarà joguines procedents de fallida. Consentirà que els seus infants muntin cavalls de tres potes i es posin gorres de soldat que destenyeixen.

La matinada és l'hora dels impacients. Dels impacients que no poden esperar el dinar de l'endemà i dels sense família que s'imaginen una llar pròpia sota les llums dels restaurants de darrera hora.

Els rostits, les salses, els embotits i els formatges descansen en les prestatgeries. Les ampolles es destapen gairebé soles. És l'hora en què els mariners desembarcats pensen en la família i ofeguen la malenconia en cervesa. La digestió els emboira el cervell. La glaçada de la matinada els sorprendrà sortint d'alguna casa dubtosa i tot fent tentines s'adreçaren vers el port.

Es l'hora en què els mossos dels mercats escobren. A la nit se li han menjat tota la carn. Només li resta la carcanada.

ANDREU A. ARTIS

Durant les festes de Nadal, plenes d'amor a la tradició, aquest és el vi tradicional de la felicitat i l'alegria.

CODORNÍU

LE LLETRES

UNA QÜESTIÓ SEMPRE PENDENT

Cristòfor Colom fou català?

Prou sabem que la qüestió de precisar el lloc de naixença d'un aventurer, d'un rodamon, no és de primera necessitat, i així els noms de les poblacions que pretenien haver vist néixer Colom no han servit més que per figurar als manuals a ús d'estudiants de batxillerat. Vingué, però, el premi d'A B C per qui demostrés que Colom era nat a Galícia: ja la gent es cregué amb dret a opinar com si es tractés d'un partit de futbol i les coses arribaren a l'extrem

Lletres, la Biblioteca de Catalunya i la de l'Ateneu, rebran el volum magne amb esportes de tela de vela. Aviat, doncs, tants i tants autors de llibres, conferències i articles tindran avinentesa de documentar-se.

No he pas de donar parer en una llei d'estudis poc relacionada amb les meves activitats, però bé puc parlar del contingut de l'obra, en la cura de l'edició hispano-francesa de la qual he esmerçat un grapat de mesos. L'autor de l'obra — Prof. Giovanni Monteleone —, deixant de banda les hipòtesis més o menys fantàstiques que per abonar la tesi genovesa s'han formulat mantes vegades, s'ha limitat a l'exposició ordenada de més de vuitanta documents — extrets dels arxius espanyols i italians — no establint altres conseqüències que les que la interpretació literal del document permet en cada cas.

Dels documents es desprèn la constitució de la família Colom — família de llaners i no de gent marinera, perfectament individuada —, les activitats i canvis de residència de la qual (de la vall de Fontanabuona a Gènova — on neix el descobridor d'Amèrica —, d'aquí a Savona i novament a Gènova) són minuciosament senyalats per les actes notariales italianes. Les mateixes actes expliquen com Cristòfor Colom, als vint-i-sis anys, es trobava a l'illa de Madera, com agent de dos negociants genovesos — citats també en el seu testament de 1506 —, per la compra de sucre; el 25 d'agost de 1479, en un judici en el qual declara l'activitat esmentada, declara igualment que ha de sortir l'endemà cap a Lisboa. No hi ha documents que manifestin que aquest Cristòfor Colom hagi tornat a Itàlia i, si, en canvi, que en 1496 els seus cosins decidiren enviar un d'ells — Giannetto — a visitar l'almirall dels reis d'Espanya, Cristòfor Colom; i el mateix Giannetto figura com capità d'una nau a la tercera expedició colombiana i és descrit per Las Casas com «deu del Almirante». Una altra acta notarial — de 1501 — ens transmet la declaració dels veïns dels Colom, segons la qual els germans Cristòfor, Bartomeu i Didac fa temps que manquen de la ciutat «car viuen en terres d'Espanya, com és notori». I no deixa d'ésser curiós que l'almirall manés — en una memòria.

També una altra acta notarial — de 1501 — que, en descàrrec de la seva ànima, fossin pagades quantitats, ben minses (expressament reconegudes al testament del seu fill Didac com *deutes* del pare), a determinats genovesos; quantitats — acta està el punt interessant de la cosa — equivalents a les que, més de trenta anys enrera, el llavors obscur Colom de Gènova devia a les mateixes persones.

Encara que Alice Gould i el general Altolaguirre no haguessin demostrat ja en 1926 l'autenticitat de l'escriptura de *mayorazgo* — on el mateix Colom declara obertament que nasqué a Gènova —, l'andamiatge que el Prof. Monteleone ha bastit rigorosament amb els documents, provaria a bastament la identitat del Colom genovès amb el descobridor d'Amèrica: d'aquest parer ha estat l'Acadèmia Espanyola de la Història en examinar l'edició prínceps italiana d'aquesta obra definitiva.

Gènova, en trametre aquesta obra monumental (en les seves tres edicions: italiana, hispano-francesa, anglo-alemanya) a les societats científiques de tot el món, alça — en cada nucli científic d'arreu del mapa — un monument a l'almirall. Comparat amb les consuetes *mones* de pedra o metall que empastifien les places (i en el millor dels casos semblen l'homenatge al primer ordenador de la circulació urbana, o portuària), el monument alçat pels genovesos puja encara de categoria.

JOAN RAMON MASOLIVER
Gènova, desembre.

DE PARÍS ESTANT

Premis literaris

Fa alguns anys va publicar-se un pamflet mossegair, *Les mystères de l'Académie Goncourt*, que produí un enrenou efímer en la república de les lletres franceses. El dia en què algú es decideix a escriure'n la continuació haurà de retolar-la amb un títol més genèric — *Els misteris dels premis literaris*, per exemple —, si té ganes d'extreure tot el suc que el tema porta dintre. La resonància, el profit de venda, els paranys, les combinacions i coaccions de tota mena ja no pertanyen exclusivament al marc del

L.-F. Céline

premi instituit pels dos germans novellistes. Les recompenses en metàl·lic o purament honorífiques s'han multiplicat prodigiosament i es projecten en diluvi durant tota la tardor i més fort que mai en el mes de desembre, com una mena de fi de curs monumental. Els editors no esperen altra cosa i poc temps abans metrallen de novetats les llibreries, amb l'esperança que una pública patent de solvència avaluï el mèrit d'algun dels seus patrocinats i li obri la via dels tiratges astronòmics.

Tant com per les obres llorejades, el públic i la premsa s'engresquen amb l'anecdota, no pas sempre exemplar, dels incidents que es mouen al voltant dels jurats i llurs votacions, e' mateix que si es tractés d'una gran manifestació esportiva. I no manca qui se n'escandalitzi; potser per no haver-se aturat mai a considerar fins a quin punt la vivacitat de les coses està precisament en raó directa de l'atmosfera passional que les vola. D'altra banda, totes les irregularitats i trapasseries denunciades a propòsit dels premis literaris s'amortitzen amb el bell desinterès que ens demostren els seus atorgadors. No cal dir si costaria trobar una agrupació de sabaters recomanant els productes d'un col·lega i aduuc un jurat de músics o de pintors reunit-se periòdicament per llençar cada vegada l'èxit d'un company obscur.

Enguany, com d'habitud, l'interès màxim es concentra en els resultats dels *prix Goncourt* i *Femina-Vie Heureuse*; e's dos grans rivals especialitzats a flairar els futurs mestres de la novellística. Des de la seva fundació, aquest darrer era decidit el mateix dia que el Goncourt, però fa cosa d'uns tres anys la gelosia femenina acordà predir-lo de mitja setmana. Esparvera imagnar vint dames il·lustres defensant bravamet llurs respectius candidats, embrancades en escrutinis llargs i difícils com la digestió d'un dispeptic. No menys d'onze votacions foren necessàries per a aconseguir un empat entre *Le Pari* de Ramon Fernandez, novellista debutant, d'origen mexicà, conegut fins ara pels seus treballs de crític i assagista, i *Les Loups* del repòrter judicial Guy Mazeline. El vot de qualitat corresponent a la presidència decantava finalment l'elecció a profit d'aquest volum delicat i saborós, de modernitat ben compresa, que és *Le Pari*. Tres dies més tard es reunien els deu membres de l'Acadèmia Goncourt, tots deu, en el restaurant tradicional de la plaça Gaillon. Aquesta era, precisament, la seva novetat de la temporada. L'intransigent i atrabilari Lucien Descaves, que havia desertat el cenacle des de la llunyana elecció de Jean Ajalbert, s'hi reintegrava aquest any com un vell fill pròdig per complir amb la promesa concedida al prefecte del Sena quan aquest obsequiava fa poc temps amb el famós *Grenier* dels Goncourt la corporació dels *Dix*. L'harmonia, però, no durà gaire estona. Desent el convingut en una reunió preliminar, els reunits abandonaven llur preferència per *Voyage au bout de la nuit*, influïts pel temor que els atreïments d'aquesta obra renovessin els avolts que quaranta cinc anys enrera promogueren les innocents concupiscències naturalistes. Guy Mazeline, el semi-rebutjat del *Femina*, veia així triomfar la candidatura de la seva feixuga novella, a l'ombra de la por a l'escàndol. Això era prou perquè Descaves tornés a sentir-se repantat i abandonés ràpidament el local, enfurismat. Des d'ara votarà novament per correspondència i els àpats literaris de la petita acadèmia seguiran essent de nou coberts.

Entre unes coses i altres, *Femina* i *Goncourt* s'han deixat escapar la novetat sensacional que tothom voldria descobrir. El modest premi *Théophraste Renaudot*, de breu història, ha tingut l'audàcia joveciana de tirar al dret i premiar sense embuts el *Voyage au bout de la nuit* de Louis Ferdinand Céline. El Dr. Céline, cuirasser a la gran guerra, funcionari de sanitat a les colònies africanes més tard, metge finalment d'un miserios pensari popular de Clichy, era, fa escassament un mes i mig, absolutament desconegut. El seu primer llibre ha bastat per popularitzar-lo en quatre dies. És possible que aquesta notorietat fulminant ha-

gi estat en part generada per les situacions crues, les frases canalles, les procacitats clíniques que travessen tot el gros volum, alternades sovint amb el mot de Cambronne escrit amb totes les cinc lletres. Aquest és sempre un esquer suficient per atreure tot seguit la curiositat malsana dels masoquistes literaris; però, al marge d'aquests elements accidentals, *Voyage au bout de la nuit* és, sense cap dubte, el llibre més important d'aquesta anyada i una de les revelacions més sorprenents que les lletres han vist de molt temps ençà. I la més discutida a hores d'ara, no cal dir. Personalitats tan diverses com Mauriac, Valéry, Descaves, Maurois i Daudet no s'han estat de pregonar llur admiració. I, naturalment, al seu lloc corresponent ha aparegut el següent habitual de desorientacions crítiques, plans jeremiacs, anàtemes biliosos i vestidures esqueixades.

Si el llibre de Céline pot arribar a classificar-se dintre el clos de la novella serà gràcies a l'elasticitat de les fites que limiten aquest gènere literari. Tota l'obra és un llarg camí ple de clapes i sotragades, giragoneses, reples i juxtaposicions, narrat d'una manera irregular amb materials manllevats a l'humorisme estricte, al pamflet, a l'assaig, al reportatge i fins al mateix documental cinematogràfic, a dosis desiguals. Influències estilístiques heterogènies que poden anar a cercar-se des de Papini fins a Courteline, Carco i Marc Chadourne. El nexa d'unió d'aquesta diversitat és el sentiment d'un pessimisme espès i negre que embolcalla l'univers sencer. Les 623 pàgines de l'obra no són res més que un desesperat crit de revolta contra les misèries inherents al fang humà. Cap misantropia, però. Darrera els escarafalls i les indignacions impúdiques, s'endevinen amagades la pietat i la tendresa de l'home fonamentalment bo. I és així solament com comprenem l'entusiasme que el llibre ha provocat entre els hipersentimentals de l'extrema esquerra, ja que Céline no es limita pas a blasmar l'ordre social establert, sinó que s'encara indistintament amb l'individu i la col·lectivitat projectant una enorme escopinada de sarcasme sobre la humanitat en pes, amb un H com una casa.

Anatole France descrivia una vegada aquest terrible dilema que afeixuga l'home, obligat a escollir entre la ximpleria i el desesper. Céline ha preferit la darrera alternativa. Aquesta tria, si més no, li haurà servit per revelar-se com un satíric formidable i un humorista encertat, al marge dels nombrosos defectes que poden senyalar-se en la seva obra. El comentari d'aquests defectes comporta el perill d'anar a topar amb el calaix on jueuen les anacròniques discussions sobre l'art per l'art i de si deu radicar en el contingut o en la forma l'essència artística de la literatura. Val més provar de justificar-los, en part, amb les mateixes paraules que l'autor fa dir en una ocasió al protagonista: «...jo sóc immund. Jo sóc potser un artista dins aquest gènere. Després de tot, però, què no hi pot haver tant d'art possible en la llei com en la bellesa? Es un gènere per conrear, vet aquí tot».

La cosa no és pas nova, evidentment; però Céline hi excel·leix d'una manera impressionant.

ALBERT JUNYENT
París, desembre.

VARIETATS

LLIBRES REBUTS. — Ara arriba damunt la meua taula *Amorosos*, llibre poèticament exaltat que firma Pau de Selva, pseudònim que oculta una forta personalitat, molt penetrada de poesia hebraica. El to del llibre, en efecte, té — en forma i fons — reminiscències bíbliques, que l'autor explica a delimita perfectament en el pròleg. No hi ha, evidentment, imitació; sinó que, diem, l'autor parteix d'una rica coneixença dels llibres sants per a produir la seva poesia. El poema XI.º del llibre s'inicia, per exemple, a la manera del Capítol IV del *Càntic dels càntics*. Però després es desenvolupa personalment. Aquesta era, en certa manera, la tècnica de Sant Joan de la Creu.

Pau de la Selva és, poèticament, un platónic; essencialment un cristià. Ens ho diuen palesament dues frases del pròleg: «En tot cas (aquestes composicions) aspiren a una bellesa de fons, essent la bellesa de fons l'última de les belleses formals.» «Aquesta imitació — l'única que es pot donar en poesia — és en tot cas, la més plena i viva de les imitacions.»

— *L'autonomia en perill*, llibre de Joan Estelrich, del qual m'escapo solament de remarcar la progressiva maduresa de l'estil i la segura netedat de la prosa.

— L'esforç més remarcable que mai d'*Editorial Barcino* ha publicat en una pulcra versió d'Alfons Maseras el tercer i quart volum d'obres de Molière, apareguts en l'admirable col·lecció dels *Classics del Món*.

— Dins la *Col·lecció Popular Barcino*, Antoni Rovira i Virgili ha publicat *La Constitució de Catalunya*, amb textos indispensables.

— Rafael Campalans ha recollit en un llibre les seves activitats polítiques a favor de l'Estatut de Catalunya, i d'una manera més general i admirable a favor d'un estat de comprensió peninsular. Aquest llibre, titulat *Hacia la España de todos*, s'encapçala amb el memorable discurs *Cataluña al servicio de la República* que va pronunciar a l'Ateneu de Madrid el dia 14 de maig de 1931, i que tanta impressió va fer en tots aquells que el sentiren. Porta un pròleg de Gabriel Alomar, ple de suggerències actualíssimes.

CONFERENCIA CLUB

Federico García Lorca

Divendres passat, al Ritz, la gràcia profundament autèntica, racial, gitaníssima, de Federico García Lorca es féu viva davant del públic, nombros i àvid com mai, de la nostra primera entitat de conferències. Federico García Lorca palesà divendres les possibilitats d'aquesta mena de parlaments poètics de gent pròxima a nosaltres, hàbil com qualsevol altra en aquestes feines de captació de voluntats.

Si ell començava la seva conversa amb la invocació del «duende» propici i sugge-

García Lorca

ridor, l'encísament del públic li palesava de seguida com una viva comunitat havia estat establerta entre el poeta i l'auditori.

El poeta era prou fort i prou intens per a provocar-la. Venia aureolat de les seves *Canciones*; del seu *Romancero Gitano*; de la seva *Mariana Pineda*. Mai un tan escàs nombre de llibres amuntegaren tanta glòria sobre un front! Però demés Federico García Lorca anava a donar les primícies d'un nou llibre. Aquest llibre és una mena d'itinerari líric sobre Nova York. I és un llibre que ultra l'interès del seu tema, nou en la història del poeta granadí, representa una nova tendència, un aire nou, en la seva manera fírica. Gran expectació, doncs; ben justificada.

Federico García Lorca anà desenrotllant — com un film — la seva conferència. Els gratacels, les multituds rosses i mecàniques, els éssers automàtics... Però sobretot els negres. Els negres dolguts, foragitats, recelosos de Harlem. Els negres posats al marge de la màquina i de la prosperitat; vexats i incompresos. El poeta intenta veure clar en els ulls dels negres; en les seves llàgrimes i els seus silencis. En la seva dolor racial. Es actí on els versos de García Lorca prenen una força vibrant, martellejant, trepidant, èpica. On sembla que la poesia pren ritmes còsmics; palpitations de comunitat amb les vives dolors universals, dels «andalusos universals», dels negres rítmics i sensitius. Tan vivament espirituals, en contraposició a la ciutat mecànica i freda, «Nova York és una ciutat sense arrels»... «on el cel és vençut pels gratacels». Solament quan el vaixell s'allunya, i Nova York resta embolcallada de boira, el cel obté victòria sobre els gratacels. El poeta va a Cuba — «palma y canela» — on retroba els signes racials més vius i més fraterns.

* * *

Gran triomf, aquest triomf de Federico García Lorca. I és agradable aquesta seva entrada triomfal d'aquests dies després de les seves entrades silencioses a la terra nostra. García Lorca coneix bé Barcelona; ha passat temporades — amb Salvador Dalí — a Figueres i a Cadaqués. I a Sitges. Sap històries i fantasies nostres i les explica amb un aire gitaneu insuperable. Són records de fa deu anys, aleshores que el primer grup d'avantguardistes catalans — Salvat, Sánchez-Juan, Dalí, Gasch, Muntanya, Cassanyes, Foix — prenia les primeres posicions i engegava — amb aires heroics — els primers trets. — D.-P.

OBRA NOVA

SAHARA NIGER

per
N. M.ª RUBIÓ I TUDURÍ
Nou viatge pel desert i la selva africana,
amb fotografies d'A. Vallès, J. Botey,
J. Puig i J. Cufí.

Preu: 8. — pessetes

Demaneu-lo a:

Llibreria Catalònia

3, Ronda de Sant Pere, 3

Viatges Marsans, S. A.

Rambla Canaletes, 2 i 4 - BARCELONA

LLIURA: Bitllets de ferrocarril i Passatges marítims i aeris; els Bitllets quilomètrics espanyols, a l'acte, facilitant ensem al client la fotografia necessària.

RESERVA: Seients en els trens ràpids, Places en Pullmans i cotxes-llits, Habitacions en els millors hotels, Autocars per a gran turisme.

ORGANITZA també: Viatges individuals a **preu fet**, Excursions, Peregrinacions, Congressos, Creuers i molt especialment

VIATGES DE NOCES a Roma utilitzant els bitllets reduïts del **70 %** que com Agència emissora dels ferrocarrils de l'Estat Itàlia lliura a l'acte a tot client al qual interessen.

Anglo-American Lending Library

Open Mondays, Wednesdays,
Fridays and Saturdays from
11 to 1. Tuesdays and Thursdays,
from 6.30 to 7.30 P. M.
FONTANELLA, 10, 2.ª, 10.ª over
International Bank Corp.-BARCELONA

BAIXA DE PREUS DE SUBSCRIPCIÓ A

L'Illustration

LA MILLOR REVISTA DEL MÓN

El número d'Art de Nadal
ha arribat. Val Ptes. 17'50.
Per els subscriptors resulta
solament DUES pessetes.

«LIBRERIA FRANCESA»
8 i 10, Rambla del Centre.-BARCELONA

D.-P.

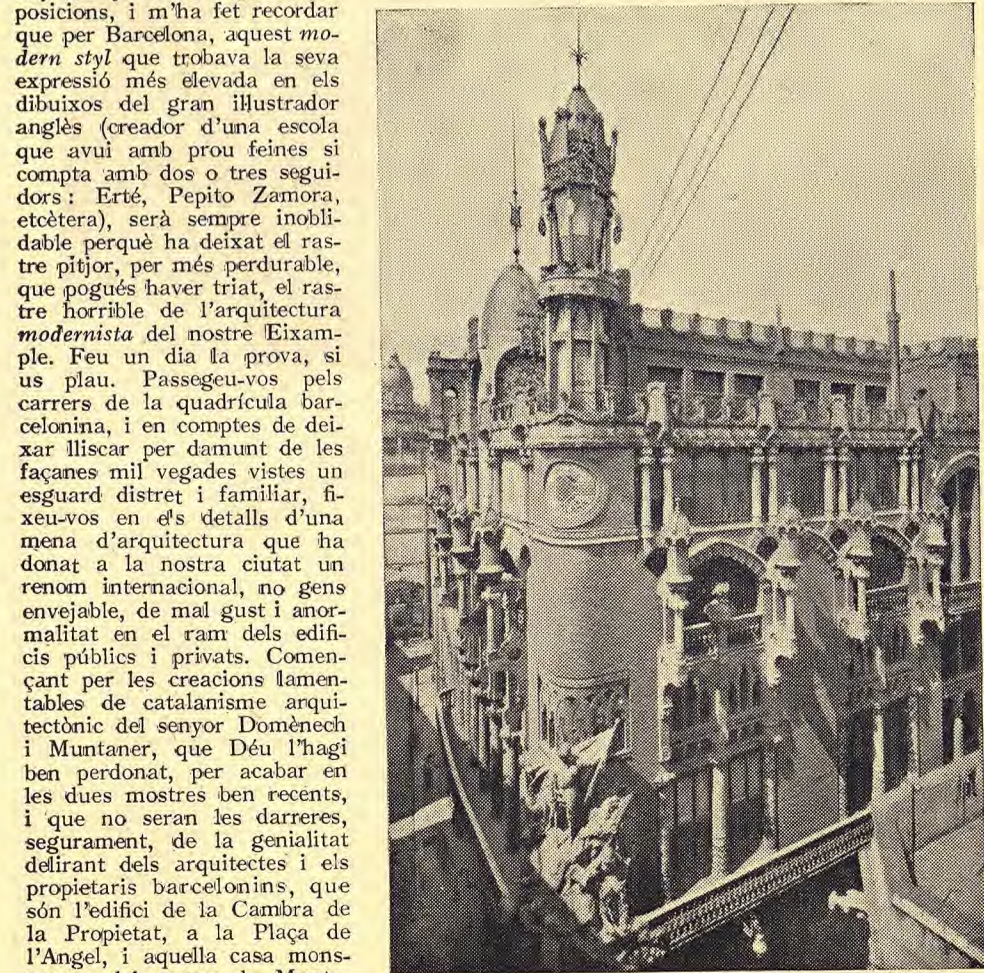
LES ARTS I ELS ARTISTES

UNA TRISTA DEIXA

«Modern styl»

Una revista alemanya, el *Gebrauchskunst*, ha dedicat un número a commemorar el seixantè aniversari de la naixença d'Aubrey Beardsley, el famós il·lustrador anglès, mort l'any 1898, als vint-i-sis anys, després d'haver-se guanyat una fama universal amb els seus dibuixos d'un decorativisme sumptuós, tot i la sobrietat dels mitjans emprats. La gran quantitat de reproduccions d'obres de Beardsley que acompanya l'article commemoratiu, m'ha submergit de cop en l'atmosfera feixugament «rococó» dels

anys fel·lics de les grans exposicions, i m'ha fet recordar que per Barcelona, aquest *modern styl* que trobava la seva expressió més elevada en els dibuixos del gran il·lustrador anglès (creador d'una escola que avui amb prou feines si compta amb dos o tres seguidors: Erté, Pepito Zamora, etcètera), serà sempre inoblidable perquè ha deixat el rastre pitjor, per més perdurable, que pogués haver triat, el rastre horrible de l'arquitectura modernista del nostre Eixample. Feu un dia la prova, si us plau. Passegeu-vos pels carrers de la quadrícula barcelonina, i en comptes de deixar lliscar per damunt de les façanes mil vegades vistes un esguard distret i familiar, fixeu-vos en els detalls d'una mena d'arquitectura que ha donat a la nostra ciutat un renom internacional, no gens envejable, de mal gust i anormalitat en el ram dels edificis públics i privats. Començant per les creacions lamentables de catalanisme arquitectònic del senyor Domènech i Muntaner, que Déu l'hagi ben perdonat, per acabar en les dues mostres ben recents, i que no seran les darreres, segurament, de la genialitat delirant dels arquitectes i els propietaris barcelonins, que són l'edifici de la Cambra de la Propietat, a la Plaça de l'Àngel, i aquella casa monstruosa del carrer de Muntaner cantonada a Consell de Cent (que ja va comentar una vegada Manuel Brunet, a MIRADOR mateix), anireu passant de l'esbaliment a la indignació.

La quintaessència del «remate»

Costa, en efecte, d'imaginar-se com devia anar que el nostre clima, que sabia fer adaptar tots els estils arquitectònics a les nostres característiques racials, i que produïa un gòtic tan sobri i original com el de la nostra Catedral i el de Pedralbes i uns campanars tan bells com els de Santa Maria i el Pi, un clima que arribava a depurar el barroc de tots els recargolaments excessius i la fullaraca embafadora que feia estralls a València o a Salamanca, i creava obres tan pures i simples com l'escala dels Dalmases o conjunts harmòniosos com la façana de Betlem, deixés de produir els seus beneficis efectes atemperadors damunt dels arquitectes que del 1888 al 1910 crearen, amb la complicitat benevolent dels propietaris urbans, el monstruós d'horrors de pedra picada que són els carrers de l'Eixample de Barcelona.

Veieu, i no us ho sabeu empassar, com els elements decoratius van menjant-se l'arquitectura i assistiu plens d'estupor a l'eclosió d'un element indispensable, d'aleshores endavant, als constructors de cases de la nostra ciutat: el *remate*. Jo em recordo com els mobles d'aquella època — un altre llegat, més fàcilment líquidable, però — eren unes baluernes monstruoses, plenes de corbes i floració, que anaven capmades per un bosc de pinacles, capitells, i tota una pila d'elements inclassificables, a base de lotus, plantes de saló i altres excessos d'horticultura transportats a la fusta. Afortunadament la primera cosa que va rebre, en esdevenir la derrota d'aquell mobiliari, va ésser el *remate*. Però aneu a treure els *remates* de les mil i mil cases que hi ha, del Passeig de Sant Joan a la Plaça d'Es-

panya! Si un dia els aneu observant, hi trobareu les mostres d'una fantasia impressionant. De la papallona monstruosa de maibòica que capcima una casa de la vora de les Arenes al vano que, capritxosament titulat «La Virtut», n'exhibeix una del carrer d'Aribau, passant pels relleus escultòrics de la «casa dels cargo's», del carrer de Tamarit i per les cúpules de tots els estils i mides que hi ha al Passeig de Gràcia o a la Diagonal, tota la gama fantàstica dels *remates* es troba representada.

Un altre curiós fenomen, característic d'aquella arquitectura, és la subversió operada en la missió secular de les columnes. Fins aleshores les columnes servien per a suport d'algun cos d'edifici o de façana, i per tant descansaven damunt d'una base sòlida. El *modern styl* va prescindir d'aquestes exigències. Hi ha a milers de columnes, en el nostre Eixample, que no descansen enlloc — n'he vist unes, a la Gran Via, que recolzen damunt d'una corba de pedra que figura una fulla o, qui sap, un núvol — ni suporten res. Columnes fantàstiques i inoperants, amb capitells monstruosos i híbrids, que només tenen parió amb les balustrades i les tribunes farcides de senyores de llarga cabellera desmaiada i de flor exuberants de pedra picada, que han esdevingut una bonica font d'ingressos per al nostre Ajuntament, però que pel meu gust pagarien tot el déficit municipal.

Profà de mi, no he sabut mai què devien ensenyar, a les Escoles d'Arquitectura, aleshores. El fet és que els nostres mestres de cases, d'una tradició tan gloriosa i d'un sentit comú tantes vegades mostrat a través de mil solucions elegants i característiques, varen ésser suplantats per una colla de senyors arquitectes plens de pensades genials, que es van fer rics explotant la vanitat dels propietaris.

El més edificat de la cosa és, però, que aquests propietaris esplèndids en el ram de la decoració de les façanes, estalviaven fins al darrer centímetre en la construcció de celoberts, i en la instal·lació d'ascensors i serveis sanitaris. I fa molt de temps que penso que si el nostre Ajuntament volgués fer una obra veritablement revolucionària, profitosa per a la ciutat, que resolgués la crisi del ram de la construcció i no costaria cap diner a al ciutat, obligaria tots els propietaris de Barcelona a treure tots els *remates* i les tribunes, i a gratar les artístiques façanes de les seves cases *modern styl*, suprimint tota la fullaraca i l'ornamentació que entebanica i suplanta l'arquitectura de l'edifici, mentre de passada podria ordenar a aquests mateixos propietaris, un dia tan esplèndids, a millorar les condicions interiors de comoditat i higiene de llurs decoratius i incomfortables immobles.

I em sembla que si Aubrey Beardsley, en comptes d'haver-se mort als vint-i-sis anys, hagués viscut fins ara, més aviat hauria encoratjat aquesta esporgada del fals decorativisme que no n'hauria planyut la mort. Perquè Beardsley interpretava la seva època, però en canvi tenia bon gust i talent.

RAFAEL TASIS I MARCA

La revolució fotogràfica moderna

Rares vegades podem visitar exposicions de fotografia que siguin una veritable expressió del nostre temps. Gairebé sempre els mateixos assumptes tradicionals encara que admirablement executats, majorment si a l'exposició ha precedit un rigorós jurat d'admissió.

Al Primer Concurs Popular Català de Fotografia, a l'Exposició de Fotografia Britànica i altres de les últimes que hem vist, si bé hi hem trobat algun intent de noves concepcions molt lloable, no és encara massa palesa la revolució moderna a què ens referim i hom es pregunta: a part d'algun intent orientat vers la nova dada objectiva, quines diferències trobem entre una exposició de principis de l'actual segle a una d'avui, si descomptem alguns avantatges que sobre d'aquells afavoreixen els perfeccionaments del material fotogràfic degut al zel dels fabricants?

Francament, no veiem gaire el progrés en l'individu. La concepció del *quadro* és en essència la mateixa, com si no hagués passat res, i no obstant, de mig segle XIX ençà han passat un Cézanne, un Picasso, un Miró i unes teories freudianes i einsteinianes que han repercutit, que repercuten i que han d'influir en les noves concepcions estètiques de la Fotografia de tal manera, que esperem confiadament les noves manifestacions que ja s'han deixat entreveure en les planes de publicacions que ens vénen de l'estranger.

Mirem, si no, en la nova pleiade, quins noms més destacats: Man Ray, Sougez, Tabard, Moholy-Nagy, Buñuel, per no citar-ne més, car avui no intentem fer-ne un inventari.

Aquests homes ja ens han donat proves de noves concepcions en què la fotografia és producte de l'individu, no producte de la realitat ambient.

Fotografia subjectiva, no fotografia objectiva.

La nostra generació que sofreix la influència exercida per la velocitat, per les altures, per les profunditats de l'Oceà, per l'electricitat, per les múltiples ensenyances de la ràdio i del film que ens ha donat coneixements tan exactes de llunyanes terres fins a punt de no sorprendre en ésser vista una placa de Sant Pere de Roma, de Sant Marc de Venècia, del Pont dels Sospirs o de l'Arc de l'Estrella, perquè ja hi estàvem familiaritzats pel film i la foto. Aquesta generació no ens ha de donar treballs fotogràfics més propis de la nostra època, del que presenten les exposicions fins i tot internacionals?

De tant en tant comencem però a veure-hi ja un intent; si no molt atrevit força lloable, de la nova visió de les coses, un encenall, un bodegò, un peu projectant una ombra damunt la sorra, etc., i fins algunes vegades s'entreveu que l'autor n'ha copsat la significació. Ja és molt!

Però nosaltres esperem més; fins aquí això és anar en auto quan ja hi ha trimotors aeris.

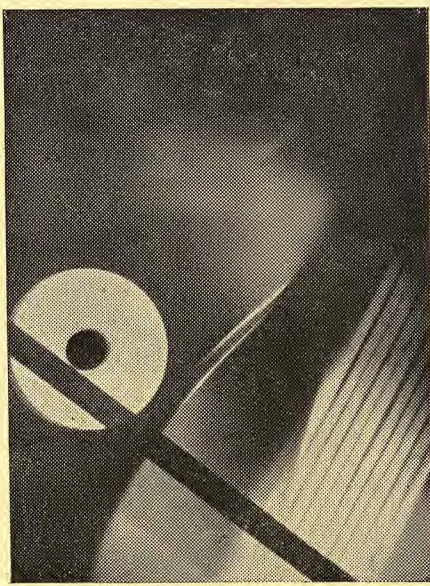

Foto Moholy Nagy (Berlin)

Nosaltres esperem la veritable revolució fotogràfica al nostre país.

La revolució que representa reivindicar per a l'art fotogràfic — entengui's bé que diem l'art fotogràfic — la posició de *creador*.

Avui a la fotografia ja no se la pot titllar de senzill factor captador de realitats, i com que disposem d'elements demostratius, podem ben dir que la fotografia ha passat ja del terreny de la pura dada objectiva, a la posició de creació subjectiva.

El fotògraf del nostre temps, i de l'esdevenidor, ja no sortirà de casa carregat amb una màquina i dotze plaques per a retratar allò que li surti al pas que faci bonic, suposant que sigui un temperament sensible que ho sàpiga veure. No.

El nostre fotògraf projectarà en la seva ment la foto a realitzar, ordenarà en bocet els elements que la deguin compondre, tament com l'arquitecte, estudiarà i resoldrà les dificultats tècniques, les possibilitats que li ofereixen els elements de què disposa per a rectificar a voluntat els objectes i realitzarà finalment la seva obra que serà concebuda mitjançant un sentiment, i executada amb una voluntat d'expressió.

El nostre autodidactisme en aquest ram de la fotografia ens autoritza a dir les més atrevides coses, i encara que s'hagin d'escandalitzar els artistes, fotògrafs o no, no podem deixar d'expressar les nostres idees.

Creiem tant en l'eficàcia i avantatges de la no influència, que advoquem per l'autodidactisme i la llibertat individual en el cultiu de les arts.

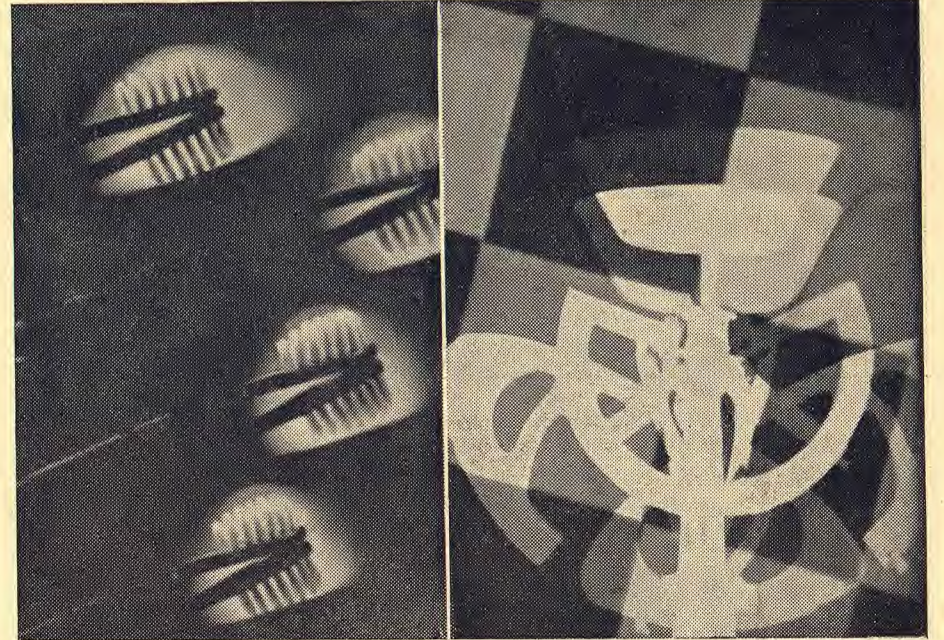
Tota imposició, sia de sistema, de procediment, i sobretot de concepció, és tan perniciosa que aboca l'individu al rutinarisme.

Acceptar i supeditar-se a les teories i procediments dels altres és matar la personalitat de l'artista.

I anem tan enllà en la valorització de les manifestacions artístiques personals, que desitgem veure realitzacions obtingudes per temperaments dotats — els no dotats no compten — als quals la passió, la veritable vocació, els emporti amb intensitat tal que fins els faci creadors dels elements tècnics de la seva pròpia ensenyança.

Es el que passa actualment amb la revolució fotogràfica de què parlem. Els avantguardistes de la fotografia, trobant tan reduït el cercle de les possibilitats fotogràfiques fins avui reconegudes, i fixant-

No ens sentim però tan irresponsables com els sobreealistes que ens atrevíssim a cremar els museus. Però els tancaríem per als que en art no fossin majors d'edat; perquè, com podem esperar arribar a un art que sigui reflex de la nostra època si els nostres artistes estan educats amb els exemples de David, de Rubens, de Botticelli o de Fidias? La diferència que hi ha en tots els ordres de la vida entre el segle de Pericles i el de l'electricitat no guarda relació amb la que hi ha entre una Diana de Versailles d'escola praxitelica i

Fotos Keppler (Nova York) i Errell (Berlin)

se en les diverses manifestacions que realitzen les altres arts, especialment la pintura, amb l'expressionisme, el cubisme i el post-expressionisme, fixant-se en les elucubracions dels sobreealistes, els fotògrafs avantguardistes s'han sentit emportats per noves ambicions. La fotografia abstracta els ha obsessionat. Però, com realitzar-la!

Abans que tot cal trencar per complet amb la idea que la fotografia sols pot ésser un element de reproducció de la realitat. Trencada aquesta idea i acceptant que sigui apta per a representar coses que, tergiversant el real, puguin produir una suggerència distinta del real, cal arribar als sistemes i operacions executives.

Executar una obra fotogràfica que mogui el nostre subconscient, que desviï la nostra atenció de l'anàlisi objectiu, que ens faci sentir l'espai infinit, l'imponderable, que ens comuniqui una sensació insospitada, no era pas cosa fàcil desconèixer els ressorts ocults als coneixements humans o que si bé coneguts teníem oblidats, com el pagès que ha tingut a la golfa la caixa de núvia per a recreament de ratolins fins que ha vingut l'antiquari a descobrir-li la seva ignorància.

Calia doncs fer esforços per a descobrir aquelles possibilitats, i aquí ha entrat el calvari dels nostres avantguardistes fotogràfs, havent de crear una nova tècnica, descobrir unes noves possibilitats, esgotar els recursos de tots els elements al seu abast. Els objectius, els reflectors, els cristalls, les falses posicions, les superposicions, els jocs de cromatismes, les projeccions ortogonals, les ombres conjugades, la dissociació dels cossos, la rarefacció de l'aire, les gravitacions intervingudes, i tota una sèrie de trucs de noble procedència fotogràfica o físico-química. Procediments nous que constitueixen la base dels elements de la fotografia abstracta.

Procediments que cada u deu investigar per pròpia passió, car a la redempció sols s'hi arriba pel camí del calvari. Les coses trobades fàcilment embruteixen, les herències crien paràsites. I rares vegades serà capaç de treure bon partit d'una possessió aquell que no l'hagi guanyada.

Es per això que advoquem en art, per l'autodidactisme que eviti la influència. Evitar el museu, l'exposició, la còpia, en una paraula, com a elements pertorbadors de l'individualisme.

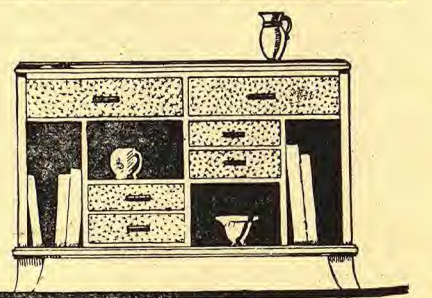
El millor mestre és la passió; existint aquesta s'arriba a l'insospitat.

una Diana del contemporani Manship, tot i la gran diferència de concepció i de realització.

I hom es pregunta on forem en art si en l'ensenyança de successives generacions no haguéssim infiltrat més que l'esperit de la pròpia època, si no haguéssim vingut els renaixements, si no haguéssim fet de tant en tant el *ritorno all'antico*?

Heus ací la norma que s'ha de traçar la nostra generació de fotògrafs cultivadors del nou art. Avançar sempre cap a nous horitzons d'investigació amb impuls individual, sense girar la vista enrera, no sigui que quedem petrificats com la figura bíblica demostrant que de la fotografia sols en podem extreure el fruit d'una reproducció objectiva.

P. CATALA
Fotògraf

BADRINAS
MOBLES
DIAGONAL, 460

VISITEU
THE CATHEDRAL SHOP
(LA CATEDRAL)

Corribia, 15 (enfrent de la Catedral) Barcelona
Records típics de totes les regions
d'Espanya
(Es parla català)

raspalls per a tots els usos
articles de neteja — objectes per a presents
rambla de catalunya, 40

EXCLUSIVES DE VENDA
URALITA, S. A.

OBJECTES PER A PRESENTS
Cristalls Orrefors : Porcellanes Ginori-Copenhaguen
Plateria, etc.

Passeig de Gràcia, 90 Passeig de Gràcia, 47

QUAN VOSTÈ VULGUI

FER-SE FER MARCS, ADQUI-
RIR QUADROS, PANTA-
LLES, RELLEUS D'ART,
O QUALSEVOL ALTRE OBJEC-
TE DE BON GUST,

RECORDI QUE NO TROBARÀ EN

INMILLORABLES CONDICIONS A

LES ARTS

ENTRADA LLIBRE
DURAN: BAS, 5, TOCANT EL PORTAL DE L'ÀNGEL BARCELONA.

Records de Nadals Xaronisme Nits de Nadal

Aquest article d'En Crexells, que reproduïm tot esperant l'edició de les seves obres, aparegué a La Publicitat (24-XII-1924).

Les dates assenyalades de l'any tenen per a tothom l'emoió d'un retorn de les coses passades. Hom fixa en elles d'una manera especialment intensa la identitat de la pròpia vida. La vida és quelcom continu i sempre nou; però de tant en tant una data assenyalada uneix un dia amb un dia passat, per damunt de tots els altres. La con-

nit i no en el dia de Nadal. I és una festa recollida i familiar, a l'inrevés del dia de Cap d'Any, que a Alemanya, sobretot, és una festa furiosament de carrer.

Les cançons tenen una part ben important en les festes de Nadal angleses o bé alemanyes. A Alemanya les cançons populars més conegudes són cantades amb gran recolliment a totes les famílies. Tenen aquestes cançons populars alemanyes una puresa i una emoció difícilment superables. D'entre elles les tres més conegudes *Oh, du froh-*

El xaronisme ha estat durant molt de temps una de les plagues més considerables d'aquest país tan afavorit per la naturalesa en tota mena de coses bones i dolentes.

S'ha manifestat en tot i pertot. Hi ha

Sopar de germanor

dedicat al nostre company i President

EN NICOLAU BATTISTINI

LLISTA

Entreteniments ierrouxistes

Lliga estofada amb bolets
d'Estal Català

Acció Catalana i regida

Marcel·lins variats

Vi... naixa
Xampany de varis
Café
Gotes d'Emiliano

Casal d'Esquerra
ESTAT CATALA
18 Desembre de 1932

hagut tota una tradició de xaronisme, amb múltiples ramificacions, estesa de cap a cap del país. Malgrat les envestides, encara s'aguantava, és a dir, hi ha qui l'aguantava. Un temps, no prou allunyat perquè no el recordem, comptà amb tipus notoris que cultivaven semblant degradació de l'humor. I no sols amb tipus, sinó amb entitats i tot, que al Govern civil devien constar inscrites com a recreatives, i que realment refocilaven llurs socis amb les demostracions més baixes de sostre d'un humor que no pot qualificar-se de popular. Hi hagué una literatura i un art xaronis, i unes publicacions que els conreaven sistemàticament, a falta de finesa per a més dignes coses.

El xaronisme gastronòmic comptà amb mostres ben reeixides dintre el gènere. Algunes facècies de l'antic Niu Guerrer, que més val no detallar, en són una prova fefaent.

El xaronisme, però, encara remena la cua. No ens hem pogut desempallegar del tot d'una herència tan poc honorable. I no és pas precisament fora de certes taules d'apat, ni de medis per definició plebeus, on es conserva el caliu d'una cosa tan poca-solta.

Plat de nou ric

Agafeu una bonica oliva farcida de tàpares i anxoves, marinada amb oli verge, i fiqueu-la al cos d'un papafigues, al qual haureu tallat el cap i les potes.

Fiqueu el papafigues, així trufat, dintre una alosa, a la qual, demés de l'amputació de les potes i del cap, haureu tret els ossos principals, i voltada d'una capa ben prima de llard.

Fiqueu l'alosa farcida així dintre el cos d'una griva, preparada per l'estil.

Fiqueu la griva dintre el cos d'una guatlla ben grassa, ben sucosa i que sigui de vinya, de preferència a una guatlla domèstica.

Fiqueu aquesta guatlla, sense cobrir de llard, sinó embolicada amb un pàmpol, que li servirà de pergamí de noblesa i de certificat d'origen, dintre el cos d'un bon perdigot.

Fiqueu el perdigot, vestit amb una casaca de llard, dintre el cos d'una bona becada, tendra com una ballarina, suculent i ben macerada.

Fiqueu la becada, després d'haver-la rodejada de crostes de pa tallades ben primes, en el cos d'una cerceta.

Fiqueu la cerceta, enllardada curosament, dintre el cos d'una guinea.

Fiqueu la guinea, ben adobada també, dintre el cos d'un ànec jove, salvatge millor que domèstic.

Fiqueu l'ànec dintre el cos d'una polla blanca, ben plena i grassa, però no massa grossa.

Fiqueu aquesta polla dintre el cos d'un faisà tendre, ben triat, i ben faisandé, perquè als gormands és així com els agrada més.

Fiqueu aquest faisà dintre el cos d'una oca salvatge, grassa i ben tendra.

Fiqueu aquesta magnífica oca dintre el cos d'un gall dindi revingut, però tendre.

Finalment, tanqueu el gall dindi dintre el cos d'una bona avutarda, i si no queda ben plena, ompliu els buits amb castanyes, prunes, pinyons, salsitxa, etc.

Disposat així el rostit, poseu-lo en una greixonera d'una capacitat convenient, amb cebetes, pastanagues, daus de pernil, api, peres, cansalada viada, pebre, sal, espècies fines, cilantre i un o dos grans d'all.

Tanqueu la greixonera hermèticament amb pasta apropiada i poseu-la vint-i-quatre hores al foc suau i disposat de manera que la calor penetri per un igual i a poc a poc. Un forn escalfat moderadament i mantingut al mateix grau anirà millor al nostre objecte que un foc.

Atenció! Arribem, amb la preparació d'aquest plat, al sublim culinari. És fàcil de comprendre que els sucus de tants volatils diferents, mesclats per la cocció lenta, i llurs principis diversos identificant-se els uns amb els altres, a conseqüència de l'íntim acostament, donen a aquest rostit sense igual un gust meravellós: en ell hi ha la quinta-essència de les planes, dels boscos i de la millor cort.

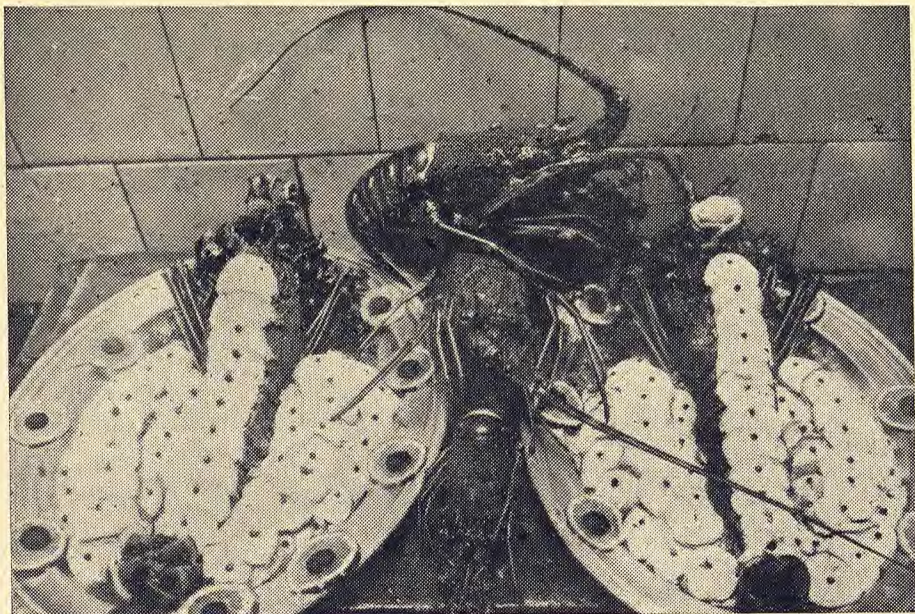
Però la lenta penetració de tots aquests sucus ha conduït la quintaessència fins al cor, és a dir l'oliva. Desfeu doncs l'avutarda, que llençau per la finestra o doneu als gossos, com vulgueu. La mateixa sort feu córrer al gall dindi, l'oca, el faisà, l'ànec, la guinea, la cerceta, la becada, el perdigot, la guatlla, la grisa, l'alosa, el papafigues... i precisament serviu l'oliva i l'assaboriu lentament. És delectable.

La llàstima és que a penes queden nous rics per a un plat així.

Nits de Nadal... Evocació de rondalles i de sons populars... Visions d'ensomni i de llegenda i de nit meravellosa tota sembrada de constel·lacions; nit que no haurà estat mai, perquè encara en aquella màgia de l'infantament, no hi havia sinó un reconet d'estable i un infant i la gran desolació de la nit estelada... Nosaltres l'hem emplenada amb totes les coses de la vida d'ell; amb totes les paraules, i els miracles i l'abrandament diví del seu esperit... que tot estava pres en un reconet d'estable i totes

les crestes dels edificis i es filtra per les obertures i pels reixats.

Pel carrer de dalt s'acostava la ronda de joves que baixaven embolicats en bufandes, amb simbombes i guitarreigs... Els sentíeu aturar-se a baix a la porta, s'esmoreïa el so dels instruments i aleshores, sobre la remor del vent, la veu del cantador arribava als cors en el silenci de les cambres tancades. Després s'havien perdut pel fons del carrer, amb el guitarreig i les simbombes,

Natura morta

nextió més íntima de cada dia, és amb el que el precedeix i el que el segueix. Però una data assenyalada estableix una connexió estreta amb la mateixa data de l'any passat i de tots els anys passats. Aleshores un hom s'adona que si en cert sentit la vida és sempre nova, en un altre sentit, la vida és dona en cicles insistentment repetits.

Thomas Hardy, en una de les seves novel·les, ens parla de les emocions d'una dona en temps de sensibilitat sobreexcitada pel fat advers. Passa la data del seu naixement, ens diu, i ella va recordant amb emoció tots els altres aniversaris passats; passen altres dates significatives per a ella; totes despertem en ella els records de les dates anàlogues. I per damunt de tot, plana infinita, sense saber en quin lloc de l'any s'aturarà, la data més significativa i més terrible de totes: la data de la seva mort...

Però les dates personals no tenen aquesta emoció d'universalitat que té Nadal. En ésser Nadal, tots recordem amb emoció els Nadals passats. En el salt, per tal de copiar les emocions de l'any passat i dels anys passats sabem que no estem sols.

Jo, com tothom, en arribar aquest dia, he recordat els Nadals passats; alguns d'ells fora de Catalunya, a Alemanya i a Anglaterra, on la festa i les condicions meteorològiques de la festa són força diferents.

He recordat el Nadal d'ara fa quatre anys quan em trobava a Berlín amb el car Josep Maria de Sagarra. Aquell fou un Nadal típic alemany, amb la neu, aquella solitud pels carrers i aquelles cançons tan pures davant de l'arbre i del naixement, per la mainada amiga. Després un Nadal més recent passat a Friburg en un Hotel Cristià, ple de silenci i de recolliment, en companyia de Carles Riba. Després el Nadal darrer a Londres, que començà amb un dia clar i net com de Nadal barceloní, i acabà amb una boira espessíssima.

El Nadal en aquests països és, com dic, ben diferent del nostre. Hi ha una dita alemanya que diu que si no hi ha neu no hi ha Nadal. A més, la veritable festa és a la

liche, *Oh, Tannenbaum* i sobretot *Stille Nacht*, tenen tota la simple profunditat del misteri que canten.

A Anglaterra les cançons no es canten a l'interior de les cases, sinó fora dels carrers dies abans de la nit de Nadal i a l'església la nit mateixa. Les cançons angleses són molt inferiors a les alemanyes, però alguna us emociona fortament com és ara aquella que fa:

*Nowell, Nowell,
Born is the King of Israel.*

Diguem francament que la festa de Nadal no té entre nosaltres l'emoió que l'acompanya en altres països. Entre nosaltres, en general, s'ha esvaït gairebé l'emoió religiosa, i adhuc el romanticisme tradicionalista que de vegades la pot substituir extensament, per tal de convertir-se en una simple festivitat gastronòmica. Confessem que això és una marcada inferioritat del nostre Nadal davant dels Nadals d'altres països.

Hi ha, però, una gràcia del nostre Nadal, sovint molt discutida, però que em sembla que és una gran qualitat. Aquesta gràcia és purament externa, però meravellosa. És la gràcia que dona el clima sovint a aquest dia. (Senyor, Senyor, quin dia acabarà aquest constant refugi en la natura, i podrem parlar de les nostres qualitats adquirides amb esforç?)

L'home del Nord podrà dir que la neu és un element essencial en el Nadal. Aquella puresa, aquella blancor de la neu estesa damunt d'un païstage, dirà l'home del Nord, s'avé amb el simbolisme de la festa.

Però, un dia així com els Nadals catalans, amb un cel blau i un sol ardent, amb la mica de tremp que hi dona el fred, és un bon escenari per a qualsevol mena de festa. Quan a Anglaterra s'inicia la primavera, algun cop apareix un dia així com els que a Catalunya acostumen a tenir en aquest temps. El fred no es posa encara; l'aire és clar i la llum no pesa. L'excés de llum no dona aquella opacitat característica de l'atmosfera a l'estiu. Hi ha simplement claror i no llum. El cel és mil·les més amunt que els altres dies. L'anglès acostuma a comentar amb entusiasme: *That's a glorious day!* Vetaquí un dia gloriós!

Català: has rebaixat una festa tota puresa; has esbatañat les finestres a una festa tota íntimitat. Malgrat tot, que la natura sigui pia amb tu! Que tinguis un dia gloriós.

JOAN CREXELLS

ESPECIALITAT
EN LA MIDA

Jaume I, 11
Tel. 11655

CAFÈS DEL BRASIL PER TOTA ESPANYA

EXIGIU ELS CAFÈS
:: DEL BRASIL ::

SÓN ELS MÉS FINS
:: I AROMÀTICS ::

BRACAFÉ

AFISA

ASSUMPTES FISCALS I ADMINISTRATius

LAIETANA, 18, PRAL. B. - BARCELONA

ESTEVE RIERA Confiter i Pastisser

Pa de luxe
RAMBLA DE CANALETES 911.
CARRER DE MALLORCA 307 i 309;
PORTAL DEL ÀNCEL 18
BARCELONA

BONS TURRONS
BONES NEULES
BONS PRESENTS DE NADAL

Societat Espanyola de Carbur Metàl·lics

Correu: Apartat 190
Telegr. "Carbur"

BARCELONA
Mallorca, 322

Telèfon 75018

CARBUR DE CALCI; Fabriques a Bergà (Barcelona) i Corcubion (Corunya) :: OXIGEN 99 % DE PURESIA, Fabriques a Barcelona, València i Còrdova :: ACETILEN DISSOLT, Fabriques a Barcelona, Madrid, València i Còrdova :: FERRO MANGANES; FERRO SILICI :: SOCARRIMAT i SECAT de fà i peces seda, cotó i altres teixits :: CALEFACCIÓ INDUSTRIAL de laboratoris i domèstica :: GENERADORS, BUIFADORS, MANOMETRES, materials d'aportació per la SOLDADURA AUTOGENA

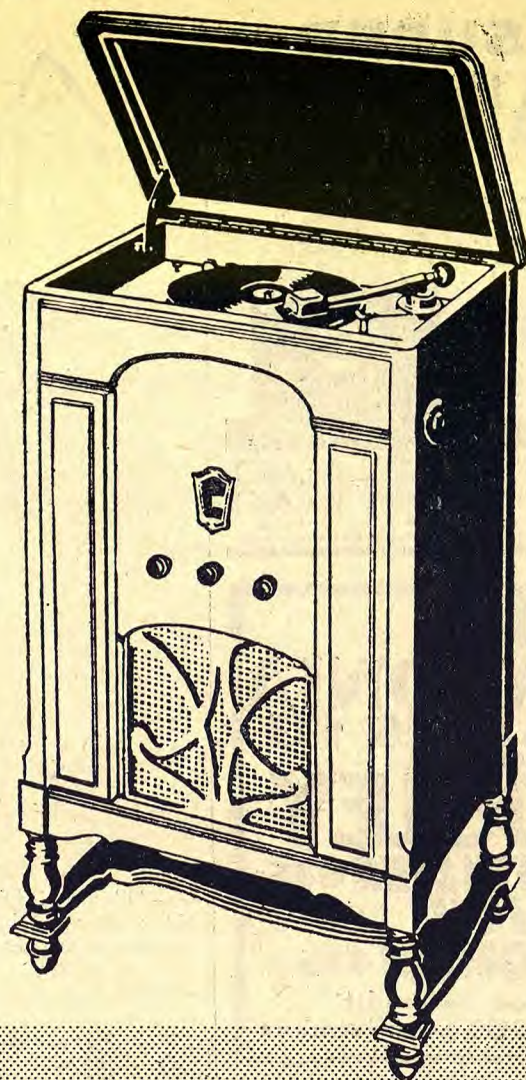
PRESSUPOSTOS, ESTUDIS, CONSULTES I ASSAIGS, GRATIS

Pel seu rendiment, puresa de to i la moderna bellesa de les seves línies...

no existeixen aparells que puguin competir en qualitat
i preu amb aquesta magnífica col·lecció creada per

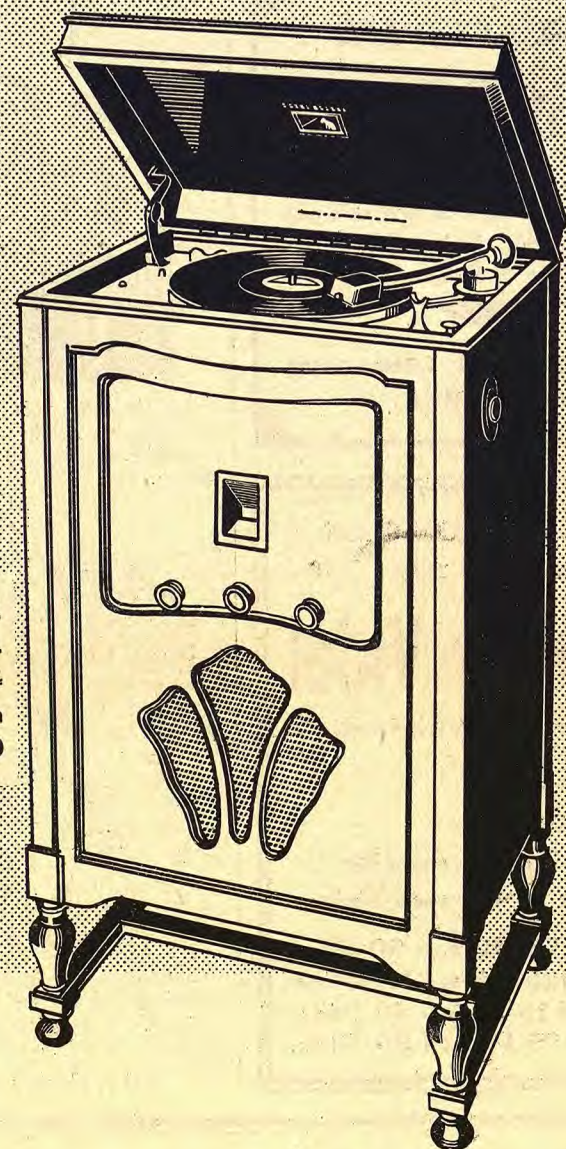
"LA VOZ DE SU AMO"

● Ràdio - Electrola RE-260.
10 vàlvules de mínim consum.
Doble potència, doble registre
musical, doble qualitat
musical. Pessetes 2,600

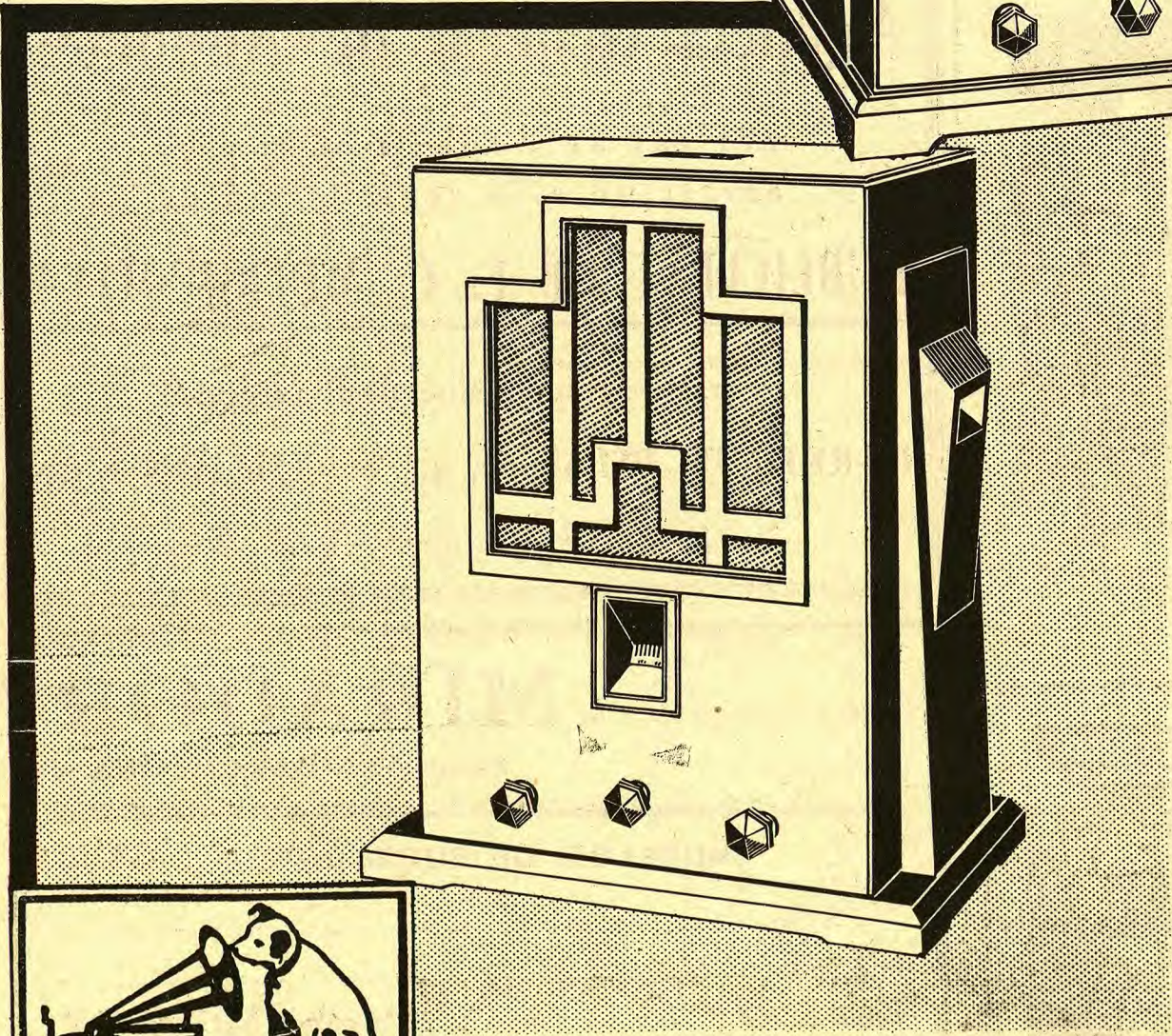
● Receptor Superheterodi
R-220. 10 vàlvules. Registre
musical de major abast i
qualitat. Màxima potència
sense distorsió. Ptes. 1,350

● Ràdio-Electrola RE-245.
Superheterodi de 8 vàlvules.
Perfecta reproducció de dis-
cos. Gran selectivitat en ràdio.
Pessetes 1,900

● Receptor de Ràdio R-150, de 4 vàlvules, una Pentode. (c. a.) Ptes. 550

● Receptor Superheterodi R-210, 8 vàlvules de mínim consum. Ptes. 1,150

QUALSEVOL d'aquests aparells representa l'obsequi ideal en les festes que s'apropen... Nadal, Any Nou, Reis... Un regal perfecte, una alegria constant per a qui el posseeix! Examinei la magnífica varietat de receptors i ràdio-electroles creades per "LA VOZ DE SU AMO", analitzi cada model en els seus menors detalls i comprovarà que tots ells són aparells el rendiment i bellesa de línies dels quals no admeten competència

Els nostres Agents Distribuïdors rebran gustosíssims la visita de vostè per a demostrar-li pràcticament —facilitant-li a casa seva una audició amb el model que prefereixi— com en qualsevulla d'aquests aparells que "LA VOZ DE SU AMO" se sent orgullosa d'oferir, s'ha conseguit reunir, a preus assequibles, tot quant pot desitjar el públic selecte i entès

LA VOZ DE SU AMO

SUPER SIMPLEX

PETIT DE TAMANY
PERO DE RESULTAT
GRANDIOS

ALTAVEU DINAMIC.
QUADRANT ILLUMINAT
"CALIBRE EN KILOCICLES"
VALVULES B.C.A. MODERNISME
SENSIBILITAT 1 MICROVOLT
SELECTIVITAT KILOCICLES
DEBILES EMISSIONS ESTANCIONADES
SENSE ANTENA NI QUADRO

SUPER SIMPLEX 5 VALVULES AMB EL RENDIMENT
D'UN SUPERHETERODI DE 7 Pts. 650
SIMPLEX 4 VALVULES AMB EL RENDIMENT D'UN 5 Pts. 460

DISTRIBUIDORS PERA ESPANYA
AUTOTRACCION ELECTRICA, S.A. MOYA, 6-8 TEL. 77420

**RADIO
CATALONIA**
133 BALMES 133
AGENCIA

CROSLLEY

5 lmp. CHEVALIER 635 Ps.

5 lmp. PACHI 585

4 lmp. CHIQUILIN 455

20 mesos de crèdit

Receptors a 2'50 ptes. setmana

MOBILIARI D'ART

BUSQUETS

Decorador, mestre ebenista i tapis-
ser. Objectes d'art i de fantasia per
a obsequis. Sales d'Ex-
posicions de Belles Arts.

Passeig de Gràcia, 34. Telèfon 14346
BARCELONA

ABRICS CONFECCIONATS
COM ELS DE MIDA

F. Vehils Vidal

7, Plaça Universitat, 7

Tall immillorable

Confecció superior

Classes extres

DES DE 75 Ptes. - 90 Ptes

125 Ptes. i 150 Ptes

PLOMES 16 Ptes. - 20 Ptes.

25 Ptes. i 30 Ptes.

—Allò, allò! Dintre pocs minuts, l'intrè-
pid alpinista Hinkler arribarà al cim de
la muntanya més alta del món!

(The New-Yorker)

La tia. —No vols veure la germaneta que
t'acaben de dur?
Bobby. —Més m'estimaria veure la ci-
gonya.

(The Humorist, Londres)

—Admirada artista, rebeu el nostre ho-
menatge, avui, en ocasió del vostre vint-
i-cinquè aniversari i dels vostres trenta
anys de teatre.

(Der Goetz von Berlichingen, Viena)

Entre bastidors de la boxa al Paral·lel

(Continuació. Ve de la segona pàgina.)

El sonat és més o menys l'home que ja
ha rebut molt en la seva vida i que ja
no exerceix l'ofici sinó per a rebre. I és això,
quan hont parla a un mànager per con-
tractar-li un home, us pregunta: «Per a
perdre o guanyar?» Si és per a perdre, lla-
vors tria un dels seus sonats, ja que en
té uns quants per escollir. Així cada box-
ador ha d'acabar forçosament per ésser-ho,
ja que arriba un dia que el sonen. Hi ha
sonats de categoria que es cotitzen bé, i
aquests són els que pugen al ring en els
darrers combats de les vetllades quan es
tracta de fer pujar el paper d'alguna fu-
tura figura que frueixi de la protecció del
promotor que després l'explorà fins al
moll dels ossos quan ja estigui consagrada
a força d'abatre sonats i quan el públic,
enlluernat per les performances del nou es-
tel, pagará el seient amb un ull de la cara.

Hi ha també sonats de luxe que vénen
de París o Londres, on són molt coneguts
de la seva família particular, precedits
d'una sèrie de notes pregades a les seccions
d'esports dels rotatius, que diuen per exem-
ple: «Mascardoni en Barcelona? Se dice
que próximamente», etc... i uns quants dies
més tard: «Mascardoni boxearà en Bar-
celona. Sabemos positivamente...», etc...
Un parell de dies més i: «No boxearà Mas-
cardoni...» Un dia més tard: «Ha llegado
Mascardoni. Después de laboriosas gestio-
nes», etc... Després es posen els cartells
amb un clíx del tal Mascardoni fet a corre-
cuïta al carrer Nou i dessota el nom hi
ha unes lletres que diuen «Primera Serie
italiano», mentre a les finestres ja co-
mença la cua.

El sonat internacional arriba de tercera
amb una maleta gran a la mà i barret
meló. Aleshores un representant de l'em-
presa que fa d'interpet va a cercar-lo a
l'estació, se l'enduu a l'establiment d'hi-
droteràpia del carrer de Casp i el posa sota
una dutxa de vapor per posar-lo a to de
pes —si no ho està— amb el contrincant
designat. L'home que acaba d'arribar de
tercera ha passat la nit al tren i no ha
menjat res des de fa vint-i-quatre hores;
amb la dutxa de vapor no queda cap mena
de dubte que està en perfecta disposició
per aconseguir el seu rol la mateixa nit al
Paral·lel.

Arriba la nit i l'hora del combat penúltim
o últim. El pobre «Primera Série» puja
al ring amb un salto de cama de color
morat i lletres brodades que són les seves
inicials. Unes quantes persones el seguei-
xen. Una vegada al seu recó, les persones
que l'acompanyen van d'ací cap allà i tor-
nen, gesticulen, demanen coses als de baix
i comproven les benes de l'adversari. Fan
ambient. Per posar-li els guants triguin un
trimestre mentre l'expectació del públic es
caldeja i multiplica. I tot arriba. Fins la
desil·lusió. El «Primera Série» de panxa a
terra gesticulant com si nedés i el futur
estel més fresquet que unes Pasquies salu-
dant amb les mans agafades en l'aire com
si demanés perdó al cel. I el paper del
futur as ja ha pujat uns quants enters
més, sense que hagi tingut gaire feina.

La vetllada s'ha acabat. La gent s'aixeca
amb cara de remordiment d'haver perdut
el temps. Hom sent de tot parant l'orella:
«El timo de les misses», «El chiqué padre»,
«No tornaré més», etc... Des de dalt surt
un xiulet disconforme com si haguessin
tirat un coet de festa major. Dalt de l'en-
taulat, formant una mena de natura mor-
ta, queden, penjant de les cordes, un parell
de guants de cuero al costat d'una ex-am-
polla de xampany amb aigua de llimona
i una cadira de boca terrosa...

Cap a les portes de sortida, pausada-
ment s'encamina, no gaire convençut, el
primer, el veritable, l'únic sonat. El sonat
de sempre. El públic.

J. E. BARTRINA

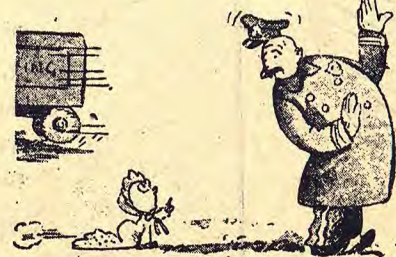
—No siguis imprudent, potser no és ben
mort.

(Gringoire, París)

—Quant li dec, doctor?
—Quaranta francs.
—Cinquanta?
—No, seixanta!

(Le Rire, París)

—Perdó, policeman. Vaig bé per anar al
concurs de bellesa de bebès?

(Judge, Nova York)

La senyora. —Quins marrecs més mal-
criats! Per què es peguen?

La nena. —Per mi, senyora.

Acadèmia "Fortuny"

DIBUIX, PINTURA, ART APLICAT

Direcció: Joan M. ARIAS

ALT DE SANT PERE, 1

(Edifici de l'Art Major de la Seda) ASCENSOR

TELÈFON 10196

Des de avui es pot visitar l'Acadèmia
i queda oberta la matrícula

Inauguració de les classes, dia 2 de
gener de 1933

Pasta de Cera

El fang que permet el
més perfecte modelat

Olivera, 25 - Telèf. 31816

ENCARREGUEU

ELS VOSTRES IMPRESOS
ARTÍSTICS I COMERCIALS ALS

TALLERS GRÀFICS

PATRICI ARNAU

VERDAGUER, CALLÍS, 3, 5, 7

(D'AVANT DEL PALAU DE LA MÚSICA CATALANA)

ES LA CASA MÉS PERFECCIONA-
DA EN LLIBRES RATLLATS, DE
LUXE I EN TOTA CLASSE D'EN-
QUADERNACIONS. - ELEGÀNCIA
I ECONOMIA EN ELS ENCA-
RREGS. - EN CAS DE URGÈNCIA
DEMANEU-LOS PEL TELÈFON

14856

Els Poetes, Els Pintors, Els Músics...

donen glòria a la llengua, al pa-
satge i al folklore de la terra.

La indústria catalana també fa obra
patriòtica exaltant l'esperit labo-
riós i tenaç de la nostra raça.

PODEM AFIRMAR que en el món
no es produeix res de millor que els
SABONS D'AFAITAR

Blançaflo elaborats
amb les
celebres aigües de
La Garriga.

PROVA'LS I JUTJA
TU MATEIX

Català...
Es el TEU
sabó.

BLANCAFLO

2pt

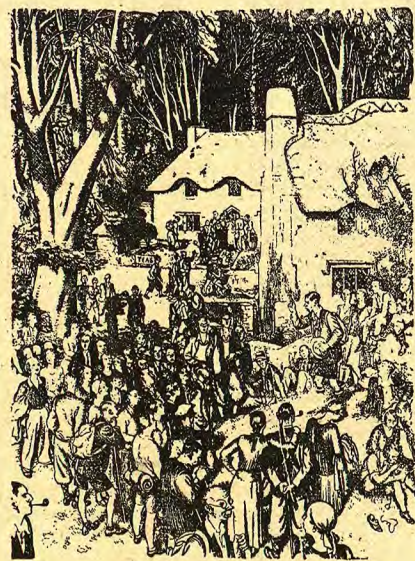
CATALÀ

llegeix demà i cada dia

La Publicitat

DIARI CATALÀ

Informacions completes
Articles dels millors escriptors
Seccions especials de Política,
Arts, Literatura, Música, Ràdio,
Finances, Esports, etc., etc.

—I sobretot, no digueu res a ningú d'a-
quest deliciós recó que hem descobert. Si
no, ens exposem a veure'l espatllat per la
gentada.

(Punch, Londres)

SERVEI ELECTRIC
PER A AUTOMOBILS

ACUMULADORS "Exide"
GARAGE ELECTRIC
CARRER MOYA (ARIBAU I DIAGONAL)

IMPRESOS COSTA
Asale, 45 - Barcelona

Agencia General de Anuncios

per tal de donar una major
amplitud a la seva secció de

PUBLICITAT DE F. C. METROPOLITÀ

ha traslladat les oficines de dita secció al

CARRER DE PELAI, 62, 4.ª, 2.ª - TELÈFON 15300

desde el 1.ª de desembre 1932

Suscriviu-vos a **MIRADOR**

Pelai, 62. - BARCELONA

BUTLLETI DE SUBSCRIPCIO

El Sr.

que viu a

carrer

n.º es subscriu a **MIRADOR**

pel preu fixat de 3'50 ptes. trimestre.

de

de 193.....

Signatura

Conservi la pell sana, neta, jove, fresca i gemada
Afaiti's depressa, amb higiene, simplement
Això ho aconseguirà
amb la

PASTA

Nix